

ВЕЛИКА СРБИЈА

НОВИНЕ СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ
СПЕЦИЈАЛНО ИЗДАЊЕ ● БЕСПЛАТАН ПРИМЕРАК

БЕОГРАД, НОВЕМБАР 1997.
ГОДИНА VIII, БРОЈ 453

БРАТСТВО СРБА И СЛОВАКА

**ДЕЛЕГАЦИЈА
СЛОВАЧКЕ НАРОДНЕ СТРАНКЕ
У САВЕЗНОЈ СКУПШТИНИ**

ВЕЛИКА СРБИЈА

Београд
Француска 31

НОВИНЕ СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Оснивач и издавач:
др Војислав Шешел

Главни и одговорни уредник:
Синиша Аксентијевић

Заменик главног
и одговорног уредника:
Душан Весин

Помоћник главног
и одговорног уредника:
Дмитриј Јанковић

Редакција:

Рајко Горановић, Момир Марковић,
Мирослав Васиљевић,
Наташа Јовановић,
Јадранка Шешел, Дејан Анђус,
Александар Вучић, Рајко Ђурђевић,
Коста Димитријевић,
Драгољуб Стаменковић, Вељко Дукић

Председник Издавачког савета:
др Ђорђе Николић

Потпредседник Издавачког савета:
Петар Димовић

Издавачки савет:

Томислав Николић, Маја Гојковић,
Ранко Вујић, Драган Тодоровић,
Ратко Гонди, др Никола Поплашен,
Стево Драгишић, Зоран Красић,
Милован Радовановић,
Јоргованка Табаковић,
Ратко Марчевић, Владимир Башкот

Секретар редакције:
Љиљана Мијековић

Шеф дистрибуције:
Зоран Дражиловић

Технички уредик
и компјутерски прелом:
Северин Поповић

Лектор:
Зорица Илић

Штампа:
НИПТ "АБЦ-ГРАФИКА" д. д.
Влајковићева 8, 11000 Београд

Карикатуре:
Синиша Аксентијевић

Редакција прима пошту на адресу:
"Велика Србија", Француска 31,
11000 Београд

Рукописи се не враћају

Новине "Велика Србија" уписане су у Регистар средстава јавног информисања Министарства за информације под бројем 1104, од 5. јуна 1991. године.

Министарство за информације Републике Србије 19. августа 1991. године дало је мишљење број 413-01-551/91-01 да се "Велика Србија" сматра производом из Тарифног броја 8, став 1, тачка 1. алинеје 10, за чији промет се плаћа основни порез по стопи од 3%.

НА ИЗБОРИМА ЗА ПРЕДСЕДНИКА СРБИЈЕ 7. ДЕЦЕМБРА 1997. ГОДИНЕ

ЗАОКРУЖИТЕ БРОЈ
7 др **ВОЈИСЛАВ ШЕШЕЉ**

ДЕЛЕГАЦИЈА СЛОВАЧКЕ НАРОДНЕ СТРАНКЕ
У ПОСЕТИ СРПСКИМ РАДИКАЛИМА

ПОБЕДА ДР ШЕШЕЉА - ПОБЕДА НАРОДА!

"Победа председничког кандидата Српске радикалне странке, а мог уваженог пријатеља др Војислава Шешеља, биће велика победа не само за српски народ него и за читаву Европу – рекао је председник Словачке народне странке Јан Слота. – Јер, то би значило да је најзад, у некој земљи Европе, победио човек из једне националне партије. А управо је таква Српска радикална странка."

Српска радикална странка и Словачка национална странка сарађују нешто више од годину дана. Оно што повежује ове две странке нису само слични програми странака и љубав према свом народу, већ и панславизам. И једни и други припадају умереним десничарима, а њихова политика окренута је ка заштити сопствених националних интереса.

Разлике и сличности

Словачка национална странка основана је 1990. године. Данас је у коалицији са владајућом партијом Словачке, па тако има значајну улогу у влади Словачке. Министар одбране у Словачкој је из редова Словачке националне странке, министар просвете такође, а пропорционално томе, Слова-

чка национална странка има знатно учешће и у осталим државним институцијама.

Словачка национална странка има девет посланика у словачком Парламенту. Политика ове странке окренута је националним интересима, али то никако не значи да ова партија не поштује друге нације. Своје пријате-

Срдчан сусрет двојице лидера: Јан Слота и др Војислав Шешељ

ље траже међу слично оријентисаним политичким странкама у свету.

Председник Словачке националне странке, Јан Слота, баш као и председник Српске радикалне странке, др Војислав Шешељ, тежи модерној и савременој Европи. Али, Европи нација, а не оној коју покушавају да наметну Американци. По њиховом мишљењу, заштита националних права основни је интерес савремених држава Европе. Такође, и Словачка национална странка, као и Српска радикална странка, успешно сарађују са Националним фронтом Француске и њеним лидером Жан Мари Ле Пеном.

тички, добро увежбани трикови, и овога пута су имали предност над вољом и избором народа, па су, тако, председнички избори испали неважећи, јер, наводно, на изборе није изашло потребно бирачко тело. Због тога се сада председнички избори понављају.

На предстојећим председничким изборима, председнички кандидат Српске радикалне странке је др Шешељ, јер српски радикали не мењају оне који побеђују вољом и гласом народа. Социјалистичка партија је за нове председничке изборе изабацила новог кандидата, а то је Милан Милутиновић. По свему судећи, или боље рећи, ко

град савремене Европе, у коме се на сваком углу нешто гради. Земун је данас град будућности, а за народ из Србије, то је град који им гарантује да ће српски радикали, када преузму власт, оживети целу, данас умртвљену и апатичну, Србију.

У знаку пријатељских посета

Ове године, у јуну месецу, трочлана делегација Српске радикалне странке, у саставу др Војислав Шешељ, Томислав Николић и Александар Вучић, била је гост Словачке националне стра-

Подршка председничком кандидату Српске радикалне странке: делегација Словачке народне странке у посети земунској општини

Иза српских радикала је велико бирачко тело

Српска радикална странка је најјача опозициона странка у Србији. Снага српских радикала сваком даном је све већа. То су, у пракси, показали и последњи парламентарни избори, одржани 21. септембра ове године, на којима су српски радикали освојили 82 посланичка места у Народној скупштини Србије. Кандидат Српске радикалне странке за председника Србије, др Војислав Шешељ, убедљиво је победио на прошлим председничким изборима (одржани 5. октобра), свог противкандидата Зорана Љилића, из Социјалистичке партије Србије. Социјали-

уме да чује глас народа, свакако зна да ће, овога пута, поново победити др Војислав Шешељ.

На прошлим локалним изборима, Српска радикална странка је победила у Општини Земун. Тада су српски радикали Општину Земун прогласили огледном општином. А, сви подухвати, који су рађени у Општини Земун, рађени су јавно, тако да би народ могао да оцени домаћински однос српских радикала. Доласком српских радикала на власт, Земун је постао један од најпопуларнијих градова, не само у Србији, већ и у читавој Европи. Некада је Земун био град традиције и богате историје, а данас је то модеран

Приликом те посете, пријатељски односи ове политичке странке су знатно продубљени, а договорено је и низ значајних видова сарадње. Ових дана, српски радикали су били у прилици да узврате гостопримство пријатељима из Словачке.

У Београд је, 11. новембра, стигла трочлана делегација Словачке националне странке, предвођена председником Јаном Слотом. Са Јаном Слотом дошли су и потпредседник Словачке националне странке Ана Маликова и Мариан Ангел, који је потпредседник словачког Парламента.

Протокол ове значајне посете, која је већ неколико пута била померана

Велико интересовање новинара: Јан Слота и др Војислав Шешељ на конференцији за штампу

због заузетости др Шешеља и Јана Слоте, припремили су српски радикали. Првог дана била је предвиђена конференција за новинаре, као и посета селу Селенчи, које се налази у Општини Бачки Петровац, а већинско становништво чине управо Словаци.

Други дан је предвиђао обилазак Народне скупштине Србије, посету Савезној скупштини и обилазак Скупштине општине Земун, где српски радикали обављају локалну власт, и где је председник Општине др Војислав Шешељ.

Све новинарске питање

Конференција за новинаре је почела са малим закашњењем, али чини се да то представницима "седме силе" није много засметало. Новинарска знатижеља, када су у питању српски радикали и њихови пријатељи, не престаје, већ, изгледа, расте, јер је сала за сусрете са новинарима све мања, односно испуњенија.

Делегацију Словачке националне странке и новинаре, поздравио је, прикладним речима добродошлице, др Војислав Шешељ. Том приликом, др Шешељ је упознао новинаре о успешној сарадњи Српске радикалне странке и Словачке националне странке, истакавши сличности програма и заштити сопствених националних интереса.

После уводне речи председника Српске радикалне странке, др Шешеља, новинарима се обратио и Јан Слота, следећим речима:

"Циљ наше кратке, али изузетно пријатељске посете Београду и Србији, јесу предстојећи председнички избори. Нашим присуством желимо да пружимо подршку председничком кандидату Српске радикалне странке, др Војиславу Шешељу. Убеђен сам да ће председничка победа мог великог пријатеља, др Шешеља, допринети убрзаном развоју и напретку Србије".

После тога, председник Словачке националне странке, још једном је представио своје најближе сараднике – Ану Маликову и Мариану Ангела. Јан Слота је још једном нагласио колико је битна сарадња између свих европских странака сличних националних опредељења, обавестивши новинаре како је, пре извесног времена, Словачка национална странка имала прилику да угости и размени мишљења са делегацијом Националног фронта Француске и Жан Мари Ле Пеном.

Причајући о том пријатељском и радном сусрету са Жан Мари Ле Пеном, Слота је истакао чињеницу да се и Ле Пен нада и унапред радује председничкој победи др Војислава Шешеља.

А онда је на ред дошло и "пет" новинарских минута, који су, овога пута, потрајали више од једног сата.

Прво новинарско питање односило се на недавно општо саопштење Европске уније, на које је одговорио др Шешељ:

"Европска унија наставља са покушајима мешања у унутрашње српске политичке односе. Овога пута, себи су дали за право да уче српски народ демократији. И, овога пута европска заједница ће наићи на достојанствен одговор српског народа, који не жели да се било ко меша у наше унутрашње послове".

Затим је неко од новинара тражио коментар др Шешеља о саопштењу да Србија заостаје у економским и политичким сферама.

Одговарајући на ово питање, др Шешељ је нагласио како се делимично слаже са том тврдњом. Наиме, Србија заиста заостаје у економским и политичким реформама, али није му јасно зашто се то тиче Европске уније, поставио је питање др Шешељ.

"Србија заостаје у економским и политичким реформама, а ми, српски радикали, због тога стално нападамо власт. Желимо да је сменимо. Желимо да успоставимо радикалску власт, која ће, у догледно време, надокнадити то заостајање. Али, не желимо да нам се у решавање унутрашњих политичких питања меша Европска унија".

На последњу изговорену реченицу др Војислава Шешеља, надовезао се и Јан Слота, рекавши како ни Сло-

вади не желе Европу какву заговара и нуди Европска унија. Као пример лошег дела и деловања Европске уније, навео је Чешку у којој се, на пример, у већим и значајнијим фабрикама, као што је "Пилзен" или "Шкода", фабрика аутомобила, говори немачким језиком.

"Ми не желимо такву Европу", рекао је Слота, "желимо да будемо сиромашни, али сопствени господари".

О променама Устава у Србији

Затим је уследило питање које се односило на промену Устава у Србији, коју је, наводно, пре неколико дана дао неко из редова Социјалистичке партије Србије.

Како је то саопштење промакло венини присутних новинара, али и председнику Српске радикалне странке, уследио је кратак одговор др Шешеља:

Сусрет са малим Словакињама Меланијом и Кристином Обер

"Ту изјаву нисам чуо. Али, да изборни закон мора да се мења, то је неспорно. Такав закон у цивилизованом свету не постоји. Међутим, ту најаву нисмо чули. Сматрамо, такође, да је немогуће да ће се тај закон променити пред ове изборе, јер су они већ заказани. Знате, када се избори закажу, нема у међувремену измена закона. Али, зато има и многих других проблема, такође везаних за изборе. Видите да се опет враћа медијска блокада опозиционих политичких странака. Посебно је јака медијска блокада према Српској радикалној странци. Државна телевизија је дала налог да се наше конференције за штампу не пуштају уживо. Тако су са прошле конференције за новинаре, фалсификовали извештај. Затим, ми, српски радикали, немамо никаквих могућности да добијемо емисију на новосадској и приштинској телевизији. Гордани Поп Лазић, члану Српске радикалне странке у Изборној комисији, праве проблеме, и уопште је не зову на седнице изборне комисије. Наиме, потпуно су је искључили из рада Републичке изборне комисије. Ово су све докази за нешто појачан степен нерегуларности у односу на претходне изборе".

У наставку конференције, др Шешељ је приметио како овога пута српски радикали имају нешто слабијег противкандидата у лику Милана Милутиновића, па је, можда, због тога такав однос режимске телевизије и Републичке изборне комисије према Српској радикалној странци. Међутим, репресивне мере режима, приметио је др Шешељ, немају сваки пут одјек у јавности, онако како то режимска странка жели.

Скинхедси маргинална појава у Србији и Словачкој

Неко од новинара је питао Слота, али и др Шешеља, како коментаришу дивљање (све учесталије) скинхедса у Словачкој и Србији, и да ли је то још једна повезаност између ове две странке?

По ко зна који пут, др Шешељ је био у прилици да заборавним новинарима објашњава како су скинхедси увезени са запада, и да представљају један од елемената западњачке декаденције у нашој историји. Била је то прилика да др Шешељ још једном скинхедсе упореди са разновразним савезима који су, такође, увезени са запада, са Женама у црном, Хелсиншким одбором, и сличним групацијама које су постале мода у Србији. Такође, др Шешељ је рекао и то да скинхедси не проповедају национализам, већ чист фашизам, који никада није био својствен српским радикалима. Нагласивши како су и српски и словачки народ страдали под Хитлером, управо од фашиста, и зато је смешно поредити и тра-

Јан Слота и др Војислав Шешељ наздрављају за сарадњу двеју националних странака

жити било какву повезанost између скинхедса и Српске радикалне и Словачке националне странке. Као још један аргументовани доказ да се скинхедси не могу изједначавати са српским националистима који су убили ромског дечака Душана Јовановића, др Шешел је навео и националну припадност скинхедса, од којих је један српске националности, а други мађарске.

"Па, не можете, ваљда, оптужити Мађара да је српски националиста", питао је присутне др Шешел. "У питању је социјална болест, и то болест која нам долази директно са запада", завршио је др Војислав Шешел причу о скинхедсима.

О Косову и политичким трговинама

Следеће новинарско питање било је упућено госту из Словачке. Наиме, неко је питао, како председник Словачке националне странке види решавање српског проблема, званог Косово?

"За читав српски народ је велика несрећа све ово што се дешава на Косову", спремно је одговорио Јан Слота. "Дубоко сам убеђен да ће сви проблеми на Косову ускоро бити решени. Наравно, њих може на прави начин да реши само др Шешел. Како је до председничких избора остало још мало времена, то значи још мало па ће Србија добити председника домаћина, др Шешела, који, свакако, има решење за проблеме на Косову".

Затим су се новинари занимали за конститутивну седницу Народне скупштине, а једно питање односило се и на евентуалне политичке трговине између појединих странака.

На оба питања одговорио је др Шешел, нагласивши како српски радикали не учествују ни у каквим договорима и преговорима по питању формирања неке, евентуалне, коалиционе владе. Оно што је већина новинара знала, јесте да се спрема политичка трговина између Српског покрета обнове и Социјалистичке партије Србије, а др Шешел је, такође, нагласио да је та информација стигла и до њега. У сваком случају, српски радикали се залажу за концентрациону владу националног јединства, а никакве политичке трговине им нису нуђене, нити би то српски радикали прихватили! Др Шешел је истакао како српски радикали нису учествовали ни у каквим разговорима ни са једном политичком партијом.

На питање о конституисању Скупштине, др Шешел је рекао да ће се Скупштина конституисати тако што ће бити усвојен извештај мандатне комисије.

"А, што се тиче избора скупштинских тела, по парламентарној пракси, они се бирају на пропорционалним принципима. Наш став је да Српска радикална странка изађе са својим кандидатом за председника Скупштине, али још нисмо одлучили ко ће бити наш кандидат. Ако Српски покрет обнове и Социјалистичка партија Србије формирају коалицију, онда ће се, вероватно, они између себе договорити око свега. Чули смо да су последњи преговори стали око амбасадорског места, које је спремно за Милана Комнећића. У пакет аранжман улази и свих двадесет и два посланичка мандата у Савезној скупштини. Такође, добили смо информацију да је један од главних разлога председничке кандидатуре Милана Милутиновића тај, што је на неки елегантан начин требало упразнити место министра иностраних послова, на које рефлектује Вук Драшковић".

Затим је др Шешел направио ретроспективни осврт на политичку кампању Вука Драшковића, па је приметио да се сва медијска кампања, која прати лидера Српског покрета обнове, своди само на нападе упућене Српској радикалној странци и њеном председничком кандидату, др Шешелу.

Била је то прилика у којој су и сами новинари приметили како је Вук изненада одустао од монархије, тако да се салом разлегао смех.

Изјаве Душана Михајловића, др Шешел је прокоментарисао као добру параду приређену за забаву шире јавности, сећајући се како су зимус стизали изасланици Душана Михајловића у Општину Земун, тражећи неку сарадњу.

Био је то, уједно, и крај конференције. Српски радикали су, након конференције, у друштву својих гостију кренули на пут у Селенчу.

О чему се још причало?

На путу до Селенче, др Шешел је своје госте упознавао са тренутним политичким приликама у Србији. Тако је, још једном, причано о медијској блокади која се све више стеже око српских радикала. Али, то је, уосталом, како је Јан Слота рекао, проблем свих национално обојених странака. Наиме, често се и Словачка национална странка сусреће са тим нерешивим проблемом у Словачкој, а и Жан Мари Ле Пен у Француској. Затим је било речи о протеклим парламентарним и председничким изборима. Др Шешел је рекао да је Српска радикална странка у већини места имала своје контролоре, тако да до неких већих изборних крађа није могло да дође, осим на Косову и Метохији. Што се предстојећих председничких избора тиче, српски радикали очекују веће крађе него на претходним изборима, и сма-

трају да ће се много тога фалсификовати. А ти фалсификати ће се обављати уз америчку и европску подршку.

Наравно, причало се и о нерегуларности председничких избора у Црној Гори, подршки Американца Милу Ђукановићу, али и о осталим цењкањима којима је склон режим у Србији и Црној Гори.

Кора од банане

Ако је кора од банане постала популарна у београдским круговима на овај, или онај начин, свакако је постала популарна у причама и у Словачкој. Наравно, Јан Слота, који је делимично знао причу и дешавања у случају Баровића, ипак је желео да сазна шта се у ствари дешавало. Др Шешел је свом госту из Словачке објаснио читав след догађаја, али пре појављивања спорне коре од банане. Тако је Слота сазнао како је читав инцидент са кором банане био раније изрежран од оних политичких противника др Шешела, који не могу вербално да му се супротставе, па су му подметнули неког адвоката слабих живаца, који је, покушавајући на све начине да испровоцира др Шешела, испровоцирао самог себе, на др Шешела потегао пуном чашом воде, и то пред ТВ-камерама. И, док је тај врли адвокат Баровић изводио свој "прљави плес", а камере бележиле дешавања у студију, др Шешел је био савршено миран. Ни на једну Баровићеву провокацију није одговорио, како су то многи очекивали.

А касније се десило оно што се десило, тек Баровић је налетео на неку кору од банане, и тако је постао "Банана мен". Оно што је занимљиво, очекивања појединих нападача на др Шешела, заправо његових политичких противника, нису се остварила. Наиме, гледаоци и људи широм Србије, стали су на страну др Шешела, тако да су кабинет др Шешела у Општини Земун, и редакција "Земунских новина", били затрпани многобројним писмима подршке др Војиславу Шешелу.

И, када је већ споменуто кору од банане и сва пропратна дешавања, др Шешел је рекао и то како је он огуглао на разноврзне афере које покушавају да му потуре политички противници. Али, српски народ се не да преварити.

Затим је уважени гост из Словачке, инжењер Слота, рекао како су Жан Мари Ле Пен и он много разговарали о проблемима у Србији, али и одлучности и домаћинској политици какву заступају српски радикали. Мишљење ове двојице уважених политичара је да би Србија, уз власт српских радикала и др Војислава Шешела, врло брзо доживела свој опоравак.

Наравно, лидер Словачке националне странке није могао а да не пита да

Делегација Словачке народне странке у разгледању Савезне скупштине

ли Сорос, озлоглашени противник Срба, али и Словака, има своје пулене у Србији, и ако их има, ко су ти које он финансира?

Др Шешел је одговорио да има таквих и у Србији који добро живе од Соросовог финансирања, али и подвукао чињеницу да су то они изразити антисрпски елементи, и да се углавном сав Соросов капитал улива кроз неке телевизијске станице и новине.

Причајући о економском моменту у Србији, др Шешел није могао да заобиђе ни чињеницу како се у периоду од три, четири последње године изгубио средњи грађански слој, нагласивши како српски народ јако тешко живи. Неизбежан део разговора односио се и на избегла и прогнана лица из бивших република некадашње Југославије. Др Шешел је рекао како је положај избеглих и прогнаних најтежи у Србији, како њихов статус држављана још увек није решен, и слично.

Цела Селенча на ногама

Трибина заказана у ватрогасном дому у Селенчи, почела је са малим кашњењем. Али, кашњење није спречило Селенчане да сачекају др Шешелу и Слоту уз бурне поздраве и, наравно, многобројна питања. Гужва испред ватрогасног дома, пријатно је изненадила делегацију Словачке националне странке. А, Словаци, који чине већинско становништво у Селенчи, ни-

су знали са ким прво да се поздраве, да ли са др Шешелем или са Јаном Слотом. Но, збуњеност је имала своју пролазну фазу, тако да су уследила, прво куртоазна, а потом и она значајнија питања. И, тако, најзад је трибина могла да почне.

На овој трибини пријатељства, Селенчанима се прво обратио Јан Слота, речима које исказују задовољство што је имао прилику да дође у Селенчу, и поздравиле мештане који су већином Словаци. Такође, Слота је нагласио како му је неизмерно драго што Словачка национална странка има тако добре пријатеље политичаре, какви су српски радикали. Притом, нагласио је како су програми ових двеју пријатељских странака у много чему слични. Слота је још рекао како му је много драго што су Селенчани толико наклонени политици његовог искреног пријатеља, др Шешела, али је нагласио и то како се искрено нада да ће Селенчани и на предстојећим председничким изборима, још једном показати своју наклоност према српским радикалима, тако што ће гласати за др Шешелу. Гост из Словачке, искрено дирнут топлим аплаузом и повицима одобравања, није заборавио да нагласи ни то како је сигуран у брзи опоравак Србије кад власт преузму српски радикали, вођени стабилном политиком др Шешела и његових следбеника. "Уз Шешелу, као председника, Србија ће брзо заборавити све не-

даће кроз које је прошла", још једном је, на крају говора, нагласио Јан Слота.

Затим, Селенчанима се обратио и председнички кандидат Српске радикалне странке, др Војислав Шешел, и то следећим речима:

"Браћо и сестре, Српска радикална странка, као изразито патриотска политичка партија, највише од свега воли и цени свој народ. А онај ко воли свој народ, може да цени и поштује друге народе. Нас, српске радикале, пре свега, окупља идеја свесловенске солидарности, блискости и јединства. Овде на Балкану, у српској Војводини, вековима заједно живе Срби и Словаци. Живе овде Срби и са припадницима других народа, али оно што је опште позната чињеница и што је истина, јесте да Срби и Словаци међусобно никада нису имали никаквих спорова. Словаци, који живе у нашој земљи, вековима су били проганани, али овде су нашли своје уточиште. Овде су нашли братску српску руку. Заједно смо пропатили неколико стотина година историје. Заједно смо живели под комунистичком диктатуром, а сада преживљавамо тешку блокаду западних сила, притиске, уцене. Покушавају да нас подведу под хегемонију Америке, под нови светски поредак. Покушавају да нас деле и цепају и да освоје наше територије. У таквим условима, Српска радикална странка пружа снажан отпор свим страним завојева-

чима, свима онима који би да здобе национални понос, свест, част и национално достојанство. У тој политичкој борби ми ступамо у савез са свим искреним српским пријатељима. Најискреније пријатеље нашли смо у Словачкој националној странци и господину Јану Слоту.

У јуну ове године, ми смо топло и братски примљени у Братислави и у Жилини, у Словачкој, где смо били у званичној посети. Сада наша браћа из Словачке узвраћају посету српској браћи.

Наше госте хтели смо да доведемо у место где већинско становништво чине Словаши, одлучили смо се за Селенчу. Мислим да у Селенчи живе само Словаши. Али, у Селенчи Српска радикална странка има свој одбор, има чланство, и ми смо поносни што смо на претходним изборима добили огроман број словачких гласова. То је зато што Српска радикална странка проводи политику словенског братства и солидарности, што заиста гајимо пријатељска и братска осећања према словачком народу.

Ми ћемо наше пријатељство да учвршћујемо. А онда, када Српска радикална странка преузме власт у Србији, а Словачка национална странка преузме власт у Словачкој, тек тада ћемо свету показати шта значи општесловенска солидарност и искрено пријатељство. Само они народи који нема-

ју задњих намера, само они народи који искрено приступају сарадњи и пријатељским односима, могу постићи врхунске резултате. Између Срба и Словака постоје неке нити које нас спајају. Нема ничег што нас дели, историја не може да нас дели. Језик не може да нас дели. Био сам у Словачкој у јуну месецу. Готово да нам преводилац није ни требао, осим за неку деликатнију, прецизнију ствар. Али, у обичним, нормалним свакодневним разговорима, ми се разумемо. Ја у потпуности разумем господина Јана Слоту кад говори словачки, а он мене када говорим српски.

Оно што Српска радикална странка жели да уради у својој земљи када преузме власт, јесте да пружи Словацима све што је могуће да живе боље и лепше, него данас. Да би живот био бољи и лепши, ми морамо Србију да изведемо из економске кризе. А, Словаши су увек били лојални грађани Србије, тако да о томе не трба ни расправљати. Ми треба да изађемо из социјалне кризе и економске беде, а то ће нам омогућити да права националних мањина дођу на један виши ниво и бољи квалитет. Право на школу постоји, право на самосталне и културне институције постоји, али српски радикали би то право само усавршили. Дали бисмо могућност отварања локалних радио и телевизија, и то свим националним мањинама које су лојалне Србији и Савезној Репу-

блици Југославији. У Бачком Петровцу постоји радио станица на словачком језику, међутим, потребна је и локална телевизија. Али, да бисмо то постигли, прво морамо да укинемо државне монополе. Држави не треба ништа више од државне, београдске телевизије, а све остало требало би да буде у приватној својини појединаца, или групе грађана. Убеђен сам да ћемо заједничким снагама победити, јер одавно немамо шта да изгубимо. Дакле, само победа може бити пред нама!"

Питања и недоумице Селенчана

Последње реченице, др Шешел је изговарао све гласније, јер је био често прекидан аплаузима и повицима: "Војо, Војо"... Многобројна питања су мучила окупљене људе, нека су била везана за социјална питања, али било је и оних која су се односила на будућност.

Један мештанин је имао проблем са нередовним исплаћивањем социјалне помоћи, па га је занимало да ли др Шешел може нешто конкретније да му помогне, како би макар мало ублажио своје економске проблеме и недаће.

"Ако српски радикали преузму власт, исплата социјалних давања", одговорио је др Шешел, "за нас ће бити апсолутни приоритет. Ми смо напа-

Домаћин делегацији Словачке националне странке у Савезној скупштини био је др Шешел

ли режим што није одмах, након продаје државне телефонске компаније (продато 49% државне телефонске компаније), тај новац искористио за исплату заосталих пензија, социјалне помоћи, дечијих додатака... Таква ситуација мора да се мења у Србији, а то ће, свакако, бити једна од најважнијих ствари коју ће српски радикали променити када преузму власт".

Затим се др Шешељу обратила једна Словакиња, која је питала да ли је тачно да ће Словаки морати да се селе у Словачку ако победе српски радикали, јер су то свакодневне приче које слушају од владајућих људи, али све чешће и од лидера из појединих опозиционих странака.

На то питање, др Војислав Шешељ је одговорио:

"Ко вас тиме плаши", питао је др Шешељ, и наставио – "плаше вас непријатељи српског народа. Плаше вас они који би хтели да Срби и Словаки живе у мржњи, која између нас никада није постојала! Прво, ви знате, од када је формирана Српска радикална странка, увек смо били присталице грађанских равноправности. И то равноправности припадника свих националних мањина, то никада нисмо доводили у питање и сумњу. Али, заузврат, тражимо да припадници националних мањина буду лојални држављани Србије и Савезне Републике Југославије. Ми смо се сукобљавали са Албан-

цима, јер су они отворено показивали свој сепаратизам. Међутим, и међу Албанцима има оних који су чланови Српске радикалне странке, ни сви Албанци нису сепаратисти! Када је реч о националним мањинама, Срби никада нису имали проблема са осталим националним мањинама, нити су били у свађи са Словацима. И све те претње, које потичу од Социјалистичке партије и Југословенске удружене левнице, или Српског покрета обнове, бесмислене су, јер су неаргументоване. Они се тако понашају јер у сваком телевизијском сучељавању са српским радикалима, буду потучени по питањима националне политике, економије, социјалне политике... Ми нећемо протеривати националне мањине из Србије, то је бесмислица! Да смо на време дошли на власт, сигурно бисмо сачували српске земље од запада. А сада морамо да прихватимо овај статус кво, и морамо да јачамо Србију, морамо да јачамо демократске институције, па ако се историјски укаже прилика, вратићемо оно што је наше.

Друго, ми, Срби, знамо и умемо да ценимо пријатељство, па зашто бисмо онда прогнали оне за које знамо да су нам искрени пријатељи? Ми желимо да градимо нова пријатељства, чак и са онима са којима раније и нисмо баш били у пријатељским односима".

После овако исцрпних одговора, ова трибина се завршила. Селенчани су

кренули својим кућама, али не сви. Наиме, неколицина породица, наравно словачких, инсистирала је да др Шешељ и Јан Слота обиђу њихове домове. Ови предлози били су прихваћени.

Јан Слота, коме је ово први боравак у Београду и Србији, био је пријатно изненађен улицама Селенче. А домаћини, код којих су прво свратили др Шешељ и Слота, максимално су се потрудили да буду предусретљиви и гостопримљиви. Чitava породица Обер била је испред куће, како би дочекала две пријатељске делегације, једну из Словачке, а једну из Србије, а обе су се овом приликом осећале као домаћини, али и добродошли гости. Било је мало приче, смеха, разгледања, и све како и приличи у једној правој газдинској кући.

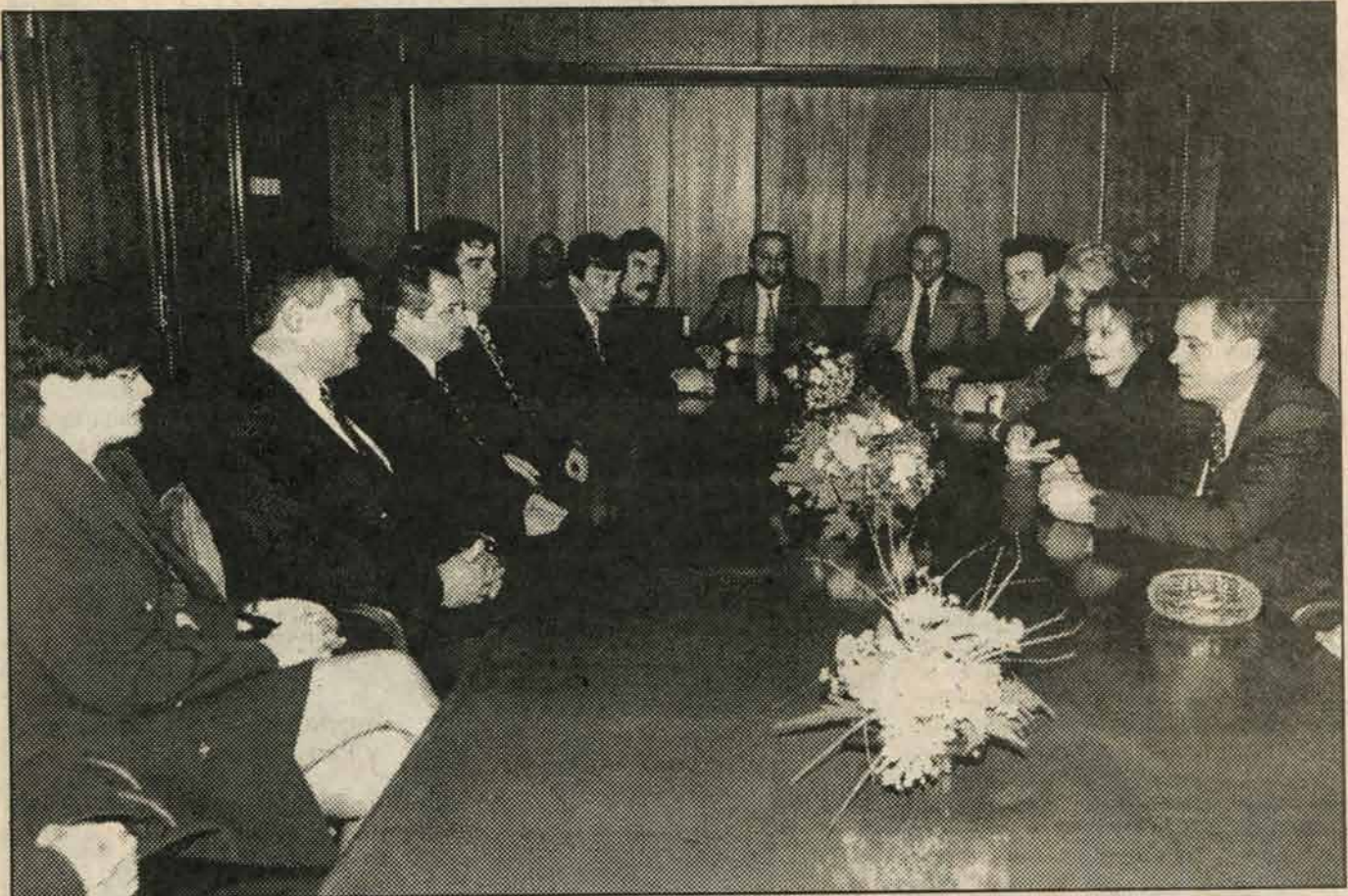
Већ је била дубока ноћ када смо напуштали Селенчу. Утисци су преплављивали чланове словачке делегације, тако да на путу до Београда није било много приче.

Српски радикали домаћини у Републичкој скупштини

Други дан боравка пријатеља из Словачке, по протоколу је предвиђао обилазак Народне скупштине Србије, Савезне скупштине и посету Скупштини општине Земун, где српски радикали обављају локалну власт.

Делегација Словачке народне странке на улазу у Народну скупштину Републике Србије

Званични разговори двеју делегација у Скупштини Србије

Представнике Словачке националне странке у Народној скупштини Србије дочекао је шеф посланичке групе Српске радикалне странке Томислав Николић, али и сви посланици, српски радикали. Наравно, посланици припадају старом скупштинском сазиву, јер конститутивна седница још није одржана.

У сали предвиђеној за овакве сусрете, Томислав Николић је први поздравно пријатеље из Словачке националне странке. Том приликом, потпредседник Српске радикалне странке, Томислав Николић, обавестио је своје госте како Народна скупштина Србије има укупно 250 посланика. На овим последњим парламентарним изборима, Српска радикална странка је освојила чак 82 посланичка места", истакао је Николић. Из познато-непознатих разлога, конститутивна седница Народне скупштине још увек није одржана. Томислав Николић је још истакао како су српски радикали задовољни овим парламентарним, али и председничким изборима, нагласивши да снага српских радикала свакодневно расте. И, наравно, српски радикали знају да имају најбољег председничког кандидата, па у складу са тим, очекују и његову победу. Било је ту још речи и о осталим опозиционим странкама и њиховим лидерима, али тај део приче, пријатељима из Словачке националне странке, очигледно није био нарочито занимљив. После шефа

посланичке групе српских радикала, Томислава Николића, присутнима се обратио Мариан Ангел, потпредседник парламента у Словачкој, желећи да објасни у каквој ситуацији се налази словачки Парламент.

"Слушајући господина Николића, закључио сам да између нашег и нашег Парламента постоје неке паралеле. Господин Слота и ја смо већ осам година у Парламенту. Господин Слота је у федералном, а ја у Народном парламенту Словачке. Словачка је самостална држава. Људи који превасходно желе да заштите национални интерес своје државе, данас нису добро прихваћени у Европи. Често нас безразложно нападају да смо фашисти, прати нас, такође, блокада у медијима, али на то смо се већ навикли. Ми желимо модерну, савремену Европу, али Европу народа, нација, а не овакву какву нам намећу мондијалисти. Ми не желимо федералну Европу, у којој би народи Европе служили интересима Америке.

Словачки Парламент има 150 посланика, а Словачка има око 5.600.000 становника. Код нас се право гласа стиче нешто касније него код вас, у двадесет првој години. Ово је трећа година како Словачка национална странка има своје посланике у Парламенту. Владајућа коалиција у Словачкој има, такође, 82 посланика и већинска је, 61 посланик је из осталих опозиционих

политичких странака, а седам посланика је независно. У Словачкој се председник бира само у Парламенту, а не избором и вољом грађана".

У разговор се, затим, укључио и Јан Слота, који је још једном желео да захвали на топлој добродошлицы и изузетној домаћинској гостољубивости коју показују српски радикали. Такође, Слота је нагласио како је сигуран у председничку победу др Шешеља, за коју се нада да ће читавом српском народу донети бољи живот.

"Победа нашег председничког кандидата, а мог уваженог пријатеља, др Шешеља", рекао је Јан Слота, "биће велика победа не само за српски народ, него и за читаву Европу. Јер, то би значило да је, најзад, у некој земљи Европе победио човек из јаке националне странке, каква је Српска радикална странка. Срби су јако поносан народ, и ми добро познајемо вашу историју. Многи су покушавали Србију да поробе, али Срби се нису дали. Убеђен сам да ће Српска радикална странка да поведе српски народ у сигурнију и срећнију будућност. Ми смо са вама и уз вас".

Српска радикална странка је најјача парламентарна странка

Причајући о председничким изборима, Томислав Николић се надове-

зао на причу Јана Слота, рекавши следеће:

"Општи утисак је да је на прошлим председничким изборима др Шешељ победио, и да је требало да буде проглашен за председника. Али, српски радикали су се и у таквој ситуацији понели на основу свог Програма и досадашњег деловања. Обратили смо се свим државним инстанцама. Обратили смо се изборним комисијама. Писали смо тужбу Врховном суду Србије, и показали смо где су нам избори покрадени. Сада очекујемо одлуку Суда. Нећемо извести народ на улице. Ако социјалисти желе да на свака три месеца по неко њихов добије "шамаре" од нашег председничког кандидата, онда нека и кандидују своје представнике. Војислав Шешељ ће једног по једног да побеђује, и на крају ће социјалисти, ипак, морати да признају да је Шешељ председник Србије.

Први пут од II светског рата, неко је победио комунисте, или социјалисте, и то у директним изборима. То је охрабрило грађане Србије, који су спремни на промене. Јасно је да те промене може да донесе само Војислав Шешељ и Српска радикална странка. Српска радикална странка је најјача парламентарна странка, одатле до коначне победе на изборима, није далек пут. У свом Програму ништа нисмо мењали, нити ћемо мењати, па макар никад не дошли на власт. Грађани Србије добро знају све о српским радикалима. Борба свих осталих председничких кандидата своди се на једно: само да не победи др Војислав Шешељ. А, нико од њих нема кандидата који може да победи Шешеља. Ми смо најјача странка, чак и када се сви удруже против нас. Наравно, мислим на политичке странке и њихове председничке кандидате. Наша снага је наш народ, наше бирачко тело, и то сви остали противкандидати на председничким изборима добро знају".

У даљем току разговора причало се о свим проблемима, али и успесима српских радикала и уопште национално обележених странака, против којих се толико бори америчка администрација. На крају разговора, Јан Слота је истакао како се нада да ће први председнички пут др Шешеља бити за Словачку.

После овог званичног дела, који се одвијао под будним оком "седме силе", домаћини су своје госте провели кроз Народну Скупштину Србије, а затим се делегација Словачке националне странке упутила у Савезну скупштину.

Добродошлица у Савезној скупштини

У холу Савезне скупштине, тог 12. новембра, било је живо и свечано. Посланичка група Српске радикалне стра-

нке, предвођена др Војиславом Шешељем, с нестрпљењем је очекивала своје пријатеље, делегацију Словачке националне странке. После упознавања, као прави домаћин, др Шешељ је преузео реч и пожелео још једном својим гостима, и гостима братске Словачке добродошлицу, следећим речима:

"Поштовани господине Слота, дра-

Имамо 16 посланика од укупно 108, колико је изабрано на територији Србије.

Српска радикална странка је од почетка парламентарна политичка партија у Савезној Републици Југославији. Савезна Република Југославија је конституисана крајем априла 1992. године, након распада претходне Соција-

Јан Слота: "Макар бити и сиромашни, бићемо сопствени господари"

ги пријатељи, имам велико задовољство да вас у име Посланичке групе Српске радикалне странке у Савезној скупштини Савезне Републике Југославије, срдечно поздравим.

Српска радикална странка је појединачно највећа опозициона политичка партија у Савезном парламенту.

листичке Федеративне Републике Југославије.

Савезна Република Југославија се састоји од две федералне јединице - Србије и Црне Горе. Србија је неупоредиво већа федерална јединица, има око 10 милиона становника, а Црна Гора има свега око 600 хиљада становника.

Значи, Србија је скоро 20 пута већа од Црне Горе, односно више од 15 пута. Међутим, и у Србији и у Црној Гори живи српски народ. Све посебне државе су настале у XIX веку.

Наш народ је скоро 500 година био у турском ропству и почетком XIX века процес ослобађања од турске власти је кренуо на два одвојена краја српске државе. Српски устанци су почели у Шумадији, то је централни део садашње Србије, а Црна Гора је део територије некадашње српске државе, који никада није до краја био покорен, пошто је то планински предео, нешто попут Швајцарске, и Турци ни-

ријално су се додиривале, али постојање две посебне династије ометало је државно уједињење. Зато је уједињење извршено тек крајем I светског рата.

Између два рата владала је династија Карађорђевића. Краљ Александар Карађорђевић је био потомак црногорског краља Николе и српског краља Петра, али је био у јаким сродничким везама са династијом Романов и пошто је последњи руски краљ Никола II Романов ликвидран са целом породицом, краљ Александар Карађорђевић се пјавио као претендент на руски престо.

шавале као терористичке партије. Комунисти су тада, уз сагласност Коминтерне и по њеним наложима, измислили три посебне нације, да би што више сузбили српске националне интересе.

Победом комуниста, те вештачке нације су и озваничене. Одмах после II светског рата проглашена је македонска и црногорска нација, а 25 година после и муслиманска нација. Муслиманска нација је први пут прокламована 1971. године. Муслимани су Срби, чији су преци под турском окупацијом постали квислинзи. Служили су турској власти, прешли на ислам

Др Војислав Шешељ поклања комплет "Земунских новина" госту из Словачке

када нису били у стању да покоре брдска племена, а у Црној Гори је сачувана српска државотворна традиција.

Када је кренуо процес ослобађања и ширење слободне српске територије, конституисане су одвојене краљевске династије. У Србији су се на власти смењивале две династије, династија Карађорђевића и династија Обреновића, и најчешће су се међусобно убијали. У Црној Гори је настала династија Петровића, која је првобитно била сакрална, јер из те породице су се међусобно смењивали црквени поглавари.

Половином прошлог века је добила световни карактер. Када је узнапредовао процес ослобађања од Турака краљевине Србија и Црна Гора терито-

Због тога је лакомислено ушао у заједничку државу са Хрватима и Словенцима, мислио је да му што већа територија његове државе даје веће шансе и могућности на руски трон. Више стотина хиљада руских емиграната је примио у Србију и отворено деловао против бољшевичке власти у Русији. То је створило огромну мржњу код Комунистичке интернационале и Коминтерна се заверила против српског народа.

Коминтерна је Комунистичкој партији Југославије непрекидно налагла изразито антисрпску политику. Да би растурили заједничку државу, комунисти су улазили у састав и са хрватским фашистима и са свим другим илегалним групама, које су се огла-

и, углавном, се окренули против свог народа.

У XX веку је дошло до буђења српске националне свести међу српским муслиманима. Сви највећи муслимански песници и уметници из других области сматрали су се Србима. Решење, највећи књижевник, муслиман, Меша Селимовић, Скендер Куленовић, песник, и многи други.

Међутим, комунисти су то пресекли и утрли пут исламском фундаментализму, а они уопште нису призната нација. Пре њих су били они који су муслимани – једна нација, без обзира што су Пакистанци, Мароканци, Египћани – све је једна нација.

Македонци су једна етничка група која је на прелазу између Срба и Бу-

"Многи би желели да Срби и Словаци живе у мржњи, која између нас никада није постојала": трибина у Селенчи

гара. Зато се у Македонији говори 12 дијалеката. Неки су чисто српски дијалекти, а неки чисто бугарски. Граница је Брза Паланка – Охрид, и то је била граница Македоније, по споразуму између Бугарске и Македоније, уочи Првог балканског рата. Међутим, десило се да је Бугарска имала значајне поразе, да није могла да освоји подручје ни на домак Константинапоља, па је тражила помоћ српске војске. Српска артиљерија омогућује јој освајање Једрена, али је дошло до ревизије граничног уговора о подели Македоније. Пошто бугарски учинак у првом балканском рату није био према очекивањима, нису могли ни резултати бити као што су се надали. То је изазвало нови балкански рат. Бугарска је изненада напала Србију, Црну Гору, Хрватску, и Румуни су стали на страну Бугара. И даље су губили територију. Она је имала излаз на Егејско море. Ту територију су преузели Грци. Изгубила је додатне делове Македоније. Изгубила је и Добрућу, која је и данас у Румунији.

У Првом светском рату је била на страни светских сила, па је доживела још неке исправке граница које су биле на страни Бугарске. Тако се на територији Македоније нашла велика групација српског народа и озбиљна групација бугарског народа. А, етнички, Срби и Бугари су сличан народ.

Бугари су на Балкан дошли као Срби, али су се онда измешали са азијатским бугарским племеном, које је представљало само владајућу класу, али су преузели словенски језик као сопствени, те између српског и бугарског језика нема велике разлике.

Комунисти су вештачки створили нову нацију. А, када се успостави једна владајућа каста, она је у многим елементима под "комунистичим", прокламовала и феудална обележја.

Међутим, становништво Македоније је веома наклоњено Србији и српском народу. Ти људи никада не би одлучили да се отцепе од јединствене државе Југославије да нису преварени на референдуму. Референдумско питање је било тако конструисано: "Да ли сте за то да Македонија, као суверена држава, остане у саставу Југославије?" Народ не зна шта то значи "суверена", републике су и од раније називане државама, федералне јединице, тако да је подвала била потпуна. Народ је гласао да се остане у саставу Југославије, а руководство је прогласило да Македонија буде суверена држава. Европска унија је признала Македонију као суверену државу, Југославија је повукла своју трупе, Македонци нису никада спроводили геноцид над Србима, никада у прошлости нису били сукоби и постојао је консензус политичких партија да се на силу ништа не ради. Али, ако Македонци поже-

ле да уђу у састав југословенске државе, могу то да учине, и ми ћемо да се сложимо.

Ево, сада су тражили да се македонски фудбалски тимови такмиче у нашој фудбалској лиги (то је данашња спортска штампа објавила), затим кошаркашки, одбојкашки, итд.

Тамо има 40% Албанаца, и они контролишу целу западну Македонију, скоро пола Македоније. Гранична територија је ту.

Наш је проблем што је садашње македонско руководство дозволило да америчке трупе уђу у базу Криволак, што ће представљати проблем за целу Европу.

То је, у најкраћим цртама, данашња ситуација на Балкану.

Ми смо већ анализирали односе Србије са Хрватском и Словенијом. Сматрао сам да ће вам и овај део бити интересантан.

Ситуација је веома компликована и бременита новим кризама. У Савезној Републици Југославији су се појавиле нове тензије између савезног режима и садашњег режима у Србији и режима у Црној Гори.

Американце није задовољило то што су из Југославије отишле Словенија, Босна и Херцеговина, Македонија и Хрватска, они желе да отцепе и Црну Гору и томе су се веома примакли, та-

ко што су изазвали кризу у владајућој партији и њен расцеп.

Десило се то да су избори фалсификовани у Црној Гори, а за наводно новоизабраног председника гласали су скоро сви муслимани, скоро сви Албанци, а њих је трећина у Црној Гори и гласао је изван проценат Срба сепаратиста, који тврде да они уопште нису Срби, него пригорска нација. Њих има отприлике 10% у укупној популацији, а остатак гласова је фалсификован. Зато су могуће дубоке кризе у Црној Гори, а НАТО пакт већ прети, уколико се не признају фалсификовани избори, да ће војно интервенисати у Црној Гори.

У бившој Босни и Херцеговини, Американци интензивно наоружавају муслимане, а разбијају Републику Српску, по истом рецепту као и Црну Гору. Поткупили су део руководства и инструментализовали га.

Биљана Плавшић, која се некада представљала као најекстремнији српски националиста, чак су и мени сметале многе њене изјаве, небулоне изјаве, сада тражи да и Република Српска уђе у НАТО пакт, да Американци преузму под своју контролу њену војску по принципу "опреми и обучи".

Уз њену помоћ, Американци су преузели државну телевизију под своју контролу, тако да је Република Српска практично подељена на два дела.

На овим изборима ми очекујемо да ће патриотске снаге победити, а то су досадашња владајућа Српска демократска странка Караџићева и Српска радикална странка. Мислим да је немогуће да даље Српска демократска странка има апсолутну већину у Парламенту, али смо убеђени да ће ове две наше партије заједно имати довољно да формирају владу. Иако је договор био постигнут да се иде на ванредне парламентарне изборе, Американци су то спречили. Они су свесни да Биљана Плавшић не може имати поверење народа. То поверење је пропало и тамо где је било најизраженије, у Бањалуци, и то ће ови избори показати 22. новембра, без обзира на све америчке фалсификате.

Прошле године Американци и ОЕБС су тако фалсификовали изборе у Републици Српској да је испало да је 111% становника изашло на изборе, а у нормалним државама изађе 60-70%. Дакле, сви фалсификати који су у америчком интересу дозвољени су, а тамо где је воља народа против америчких интереса, народ се гази, бомбардује, убија.

Хрватска држи под окупацијом целу територију Српске Крајине и ми се никада са тим нећемо помирити. Српска радикална странка никада никакве односе неће имати са хрватском државом док се не обустави окупација Српске Крајине, а спремни смо на нагодбу, на неке размене територија,

како Хрватска не би била пресечена на два дела, како је била у време постојања Републике Српске Крајине, дакле, територија исте вредности за територију исте вредности. Дакле, спремни смо на компромисе, али нисмо спремни на капитулацију.

У унутрашњој политици у Савезној Републици Југославији присутна је дубока криза. Она неминовно прати економску кризу и социјалну беду. У нашој земљи није било смене власти од II светског рата, и даље владају бивши комунисти, садашњи социјалисти.

У једном тренутку они су имали нашу помоћ, 1991. и 1992. године, када су водили исправну политику, међутим, ми смо се жестоко сукобили чим су такву политику напустили, чим су почели да прихватају америчке захтеве и извршавају америчке налоге.

На прошлим савезним изборима наметали смо се у условима апсолутне медијске блокаде. Српска радикална странка је пуне три године била под апсолутном медијском блокадом. Хапсили су нас, затварали, тукли, избацивали из Скупштине и пред прошле изборе у јавности је вештачки створено расположење како радикали немају никаквих шанси, како се главна политичка борба води између левог блока и коалиције "Заједно". Код једног дела народа то је наишло на одјек.

Многи људи који би гласали за нас, нису гласали, него су гласали за коа-

"Не дозволите да вас плаше непријатељи српског народа": др Шетељ у разговору са мештанима Селенче

Со и хлеб за драге госте : мештани Селенче приредили су традиционални дочек двојници лидера

лицију "Заједно", јер су рачунали да ми немамо шансе, а они имају.

А, леви блок је тада доживео свој врхунац. Освојили су 64 мандата у Савезној скупштини од укупно 108, који су из Србије. Томе се додаје још 30 из Црне Горе.

Међутим, разлика између Српске радикалне странке и коалиције "Заједно", била је неупоредиво мања него што је ико очекивао, свега 200.000 гласова, а убрзо се коалиција "Заједно" отпела због својих унутрашњих противречности, и Српска радикална странка се појавила као једини озбиљан противник важећем режиму. То

ше воле закулисну трговину а, нажалост, неким опозиционим политичарима у Србији важније је да негде добро ухлебе свастику или зета, да се дочепују куће или виле у елитним београдским насељима, да попуне своје девизне рачуне у страним банкама. То им је важније од програмских циљева.

Ја сам покушао да вам у најкраћим цртама представим и спољне и унутрашње аспекте наше садашње ситуације.

Српска радикална странка, као патриотска партија, развијајући своју интензивну сарадњу са словачком пар-

мо много разлога да збијамо своје редове".

Јан Слота се домаћину захвалио следећим речима:

"Захваљујем за овај леп увод, господине председниче, али као прво, желим да Вам захвалим за овај пријем у Скупштини Савезне Републике Југославије. Иако ми познајемо историју Балкана, то што је председник рекао је велики допринос за све нас.

Слажем се са господином председником што је против тога да се прави држава без лица. Они који мисле другачије, имају само још једну баријеру

Сала Ватрогасног дома у Селенчи била је мала да прими све заинтересоване за трибину довијце националних лидера

су показали републички избори. Наша посланичка група је тамо више него удвостручена. Имали смо 39 посланика, а сада имамо 82, што је невероватан успех и за нашу земљу.

Само смо ми веровали у свој успех, други нико.

У садашњој ситуацији тешко је предвидети даљи расплет, али за разлику од свих својих политичких конкурената, Српска радикална странка је све своје политичке ставове одмах износила пред очи јавности, не улазећи у никакве тајне и није улазила у никакву политичку трговину. Имамо конструктиван став, спремни смо за политичке дијалог, али само пред очима јавности. Треба да се направи минимум јединствених програмских циљева које бисмо остваривали наредне четири године. Остале три озбиљне политичке партије то избегавају. Оне ви-

тијом, жели договор о јединственим политичким циљевима, а наравно, и сарадњу са свим другим партијама у Европи, а поред Словачке народне странке, изузетно добре пријатељске односе имамо са Националним фронтом Француске, Ле Пеном, и Либералном партијом Русије, Жириновским.

Наравно, желимо сарадњу и са другим партијама Европе. Не журимо много, опрезни смо. Желимо пријатељство само са озбиљним патриотима. Не занимају нас маргиналне групе склонне фашизму, тероризму, што нам вештачки покушавају убацили у патриотске десничарске таборе, јер по дефиницији, искрени патриоти су умјерени десничари. Они поштују свој народ, поштују и друге народе, а поготово ми, словенски народи, којима је историја доделила исту судбину – има-

– то су наши словенски народи.

Жеља им је, што им и полази за руком, да разбију јединство словенских народа. То је почело када су убили последњег руског цара. То је први покушај којим су комунисти покушали да разбију свет.

Драго ми је што господин председник има исти поглед и мишљење о овом проблему. Убеђен сам, и то сам истакао и у нашој скупштини, да сте Ви једина алтернатива за српски народ. И, убеђен сам да ћете у децембру победити и постати председник Републике Србије.

Словачка народна странка, кад би имала силу и моћ, она би учинила све да у томе помогне.

У нашој историји су постојале сличне перипетије које постоје и у Србији. Словаци су били поробљавани 1000

Јан Слота и др Шешел у гостима код Јана Обера, председника месног одбора Српске радикалне странке у Селенчи

година од стране Мађара. Ни до дана данашњег сви дугови нису изравнани. У овом часу Америка искоришћава мађарску мањину, која живи у Словачкој, да би омаловажила демократски развој у Словачкој, а то само зато што Словаци хоће да буду један народ, а неће да буду робови и слуге Америке и Европске уније.

Постоје многе паралеле које спајају Словачку Републику и Савезну Републику Југославију, Српску радикалну странку и нашу странку.

У свету све више јачају народне снаге да разбијају ту космополитску европску политику. Убеђен сам да ће народне снаге у Франуској победити европске мастрихтске снаге. Слично се дешава и у Немачкој, Великој Британији, северним државама.

Како сам јуче рекао у Републичкој скупштини, приликом посете Жан Мари Ле Пена Словачкој, договорили смо се да се, најкасније до краја јануара, припреми тај одбор свеевропске конференције народних снага. Сматрам да би конференција требала да буде најкасније у првом полутођу 1998. године. То има великог значаја за све нас.

Било би ми драго када би Српска радикална странка, на челу са господином, већ као председником, могла ту конференцију да организује овде, у Србији. Урадићу све да све пријатеље убедим да је Србија земља где би требало да се одржи та конференција.

Још једанпут, хвала за срдчан доcek".

Још једном је др Војислав Шешел истакао како му је велико задовољство што може да угости своје пријатеље из Словачке националне странке.

Разгледање Савезне скупштине

Домаћини су својим гостима предложили да, у друштву искусног кустоса, разгледају Савезну скупштину, што је обрадовало Јана Слоту, али и остале чланове словачке делегације. Кустос Савезне скупштине започео је своју причу која је, углавном, била везана за изградњу овог великог и значајног здања. Међутим, историјски подаци нису толико анимирали госте, па је др Војислав Шешел преузео реч. Изгледа да се гостима из Словачке много више допала ова комбинација. Занимљива прича председника Српске радикалне странке, др Војислава Шешела, често је била пропраћена и сликовитим објашњењима, што је атмосферу чинило још пријатнијом и присутнијом. Објашњавајући значај и функцију Доњег дома Парламента, др Шешел је рекао и следеће:

"Ово је Доњи дом Парламента, или Веће грађана. У Већу грађана има 138 посланика. Сто осам је из Србије, а 30 је из Црне Горе. Сви закони се доносе одлуком оба Дома. Закон не важи ако није изгласан у оба Дома. То је начин

како федералне јединице контролишу Парламент".

Причајући о томе, др Шешел се присетио свих непријатности које су задесиле посланике Српске радикалне странке у периоду мудровања Радмана Божовића. Говорећи о Божовићу, др Шешел је нагласио како је тај исти некадашњи моћник социјалиста, врло често крајње неукусно, али и веома неваспитано умео да прекида посланике, и то искључујући им микрофон. Тако је, једном приликом, дошло до инцидента, који је, наравно, изазвао увек надобудни Божовић. Наиме, прекинуо је посланика Српске радикалне странке, Драшка Марковића, који је реаговао на Божовићев начин, узвратио је управо онако како то социјалисти врло често раде, непристојно... Ова прича, потпомогнута добацивањима и препричавањима осталих посланика Српске радикалне странке, била је занимљива гостима из Словачке националне странке.

Затим се разговарало о Горњем дому Парламента, о коме је др Шешел рекао и следеће:

"Горњи дом има свега 40 посланика. Али, тренутно не постоји, јер Скупштина Србије није изабрала својих двадесет посланика. Када се буде конституисао нови сазив Народне скупштине Србије, она ће изабрати двадесет посланика из својих редова. Седам или осам посланика, биће из Српске радикалне странке. Црна Гора има својих двадесет посланика".

Разгледање Савезне скупштине било је завршено, а домаћини, српски радикали, повели су своје госте из Словачке у Општину Земун.

Српске радикале и делегацију Словачке националне странке, дочекали су сви запослени у Општини Земун, аплаузом добродошлице. Испред руководства Општине, госте је поздравио председник Општине Земун, др Војислав Шешељ, следећим речима:

"Добродошли у земунску Општину! Земун је једна од највећих општина у Србији. Земун је стари град. Некада је то био посебан град, независан од Београда. Међутим, ширењем Београда и Земуна, они су спојени. Тако је Земун ушао, у административном смислу, у састав Београда. Некада је Земун био погранични град у саставу Аустро-Угарске. У етничком погледу, увек је био српски, али у Земуну живи значајан број припадника словачке националне мањине. У Земуну има и припадника неких других народа, али не баш у неком великом броју. Земун је прва општина у којој су српски радикали преузели обављање локалне власти, и за нас је то огледна општина. На примеру Земуна, ми, српски радикали, показујемо како бисмо обављали и власт на вишем нивоу. Заправо, показујемо како ће то изгледати када српски радикали преузму власт у Србији! Постигли смо већ крупне резултате. Изградили смо четрдесет километара примарног водовода, десетине километара асфалтних путева. Много радова је изведено и на канализационој мрежи. Подстакли смо приватну иницијативу. Прилично смо завели дисциплину и рад у Општини.

И, што је изузетно важно, сузбили смо мито и корупцију. И што је најважније, грађани су задовољни. То су и показали на протеклим изборима. На неким бирачким местима смо имали 82% гласова".

Нешто више о Општини Земун

Затим је председник Општине Земун, др Војислав Шешељ, своје госте обавестио да Скупштина општине Земун има педесет пет одборника, од којих је тридесет и три одборника из редова Српске радикалне странке, нагласивши да је у скупштинском савезу пет одборника из Социјалистичке партије Србије, један одборник из Југословенске удружене левице, а четрнаест општинских посланика је из, данас расформиране, коалиције "Заједно". Том приликом, др Шешељ је нагласио да, ако би се локални избори поновили, онда би српски радикали имали око четрдесет осам, до педесет одборника.

"Другог децембра, навршиће се годину дана како смо преузели власт у Општини Земун", рекао је др Шешељ. "Запослени у Општини Земун имају највеће плате у Србији, када је реч о органима државне управе. И, за разлику од других служби у држави, где плате касне и по два, три месеца, у Општини Земун су редовне. Поред тога, решили смо многе стамбене проблеме, наравно, у границама могућности. Такође, помогли смо материјално и верске заједнице. Највише смо помогли српску православну цркву, јер она има највећи проценат верника. Финансијски смо помогли и словачку ева-

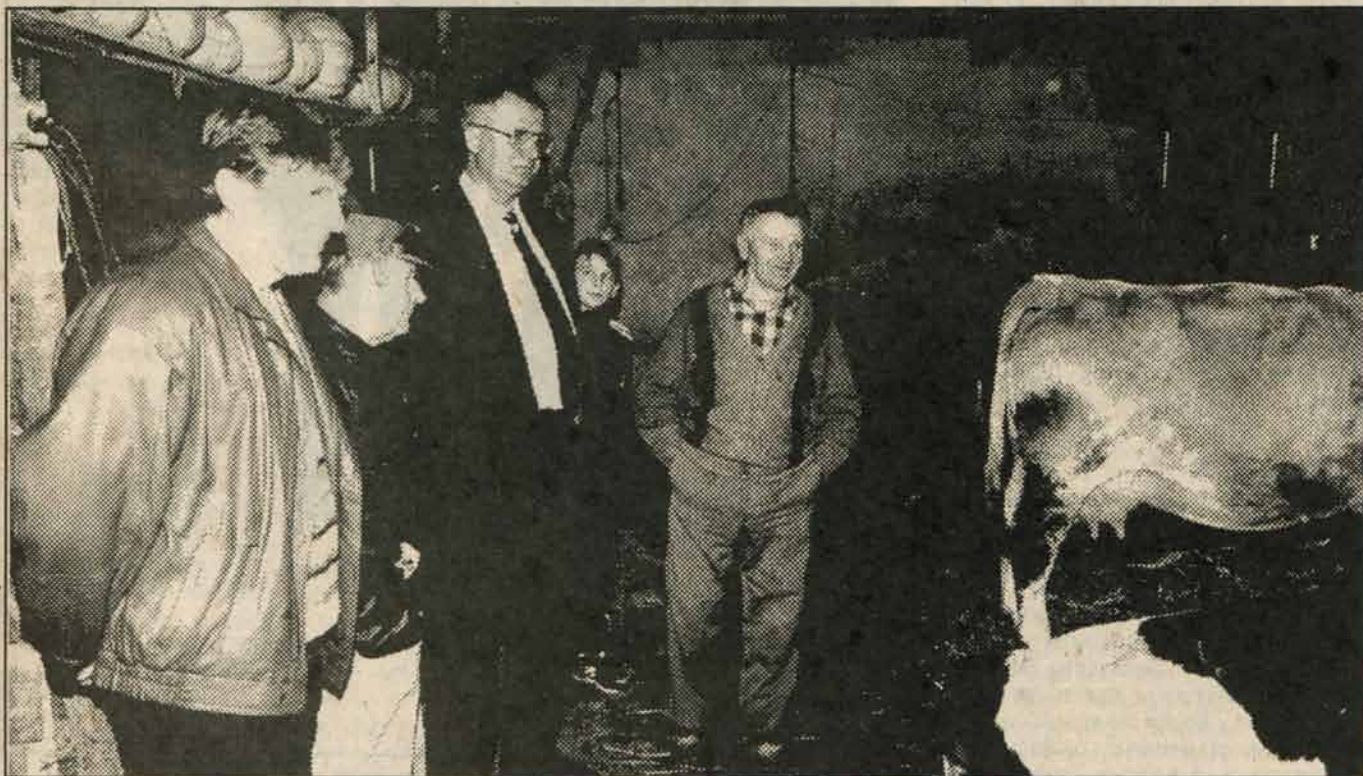
нгелистичку цркву, као и римокатоличку. Земун је град верске толеранције. Али, Земун је, пре свега, патриотски град".

Јан Слота је био задовољан исцрпним објашњењима о Земуну. Међутим, није знао да ли је председник Општине Земун, др Шешељ, градоначелник или само председник града. Онда му је председник Општине Земун објаснио да се председник бира међу једнаким (одабраним) одборницима, а градоначелник се бира на изборима. А, тога нема код нас у Србији.

Слота је, затим, објаснио како је он председник једног од највећих округа у Словачкој, којих, иначе, има осам. Причало се још о Жилини, која је увек била национално обојена, те из тих разлога никада под комунистима није могла да има неки већи значај. Заинтересованост представника Словачке националне странке да се Земун и Жилина побратиме, је велика, тако да је договорено да се у најскорије време ова два града побратиме. Причало се и о организовању културно-спортских манифестација, о досадашњој доброј сарадњи између Срба и Словака.

Време је брзо пролазило у занимљивом разговору. И ма колико ово дружење било лепо, делегација Словачке националне странке морала је да крене. Чекао их је дуг пут до Словачке. Уследио је срдачан и пријатељски поздрав, уз жељу Јана Слоте да 7. децембра др Шешељ постане председник Србије, и да Србија крене путем економског опоравка, вођена српским радикалима.

Јасминка Олујић

Доласком српских радикала на власт, однос према аграрној политици промениће се из основа

ОДНОС СРБА И СЛОВАКА У
"ЗБОРНИКУ ЗА СЛАВИСТИКУ МАТИЦЕ СРПСКЕ"

ДУГА ТРАДИЦИЈА КУЛТУРНИХ ВЕЗА

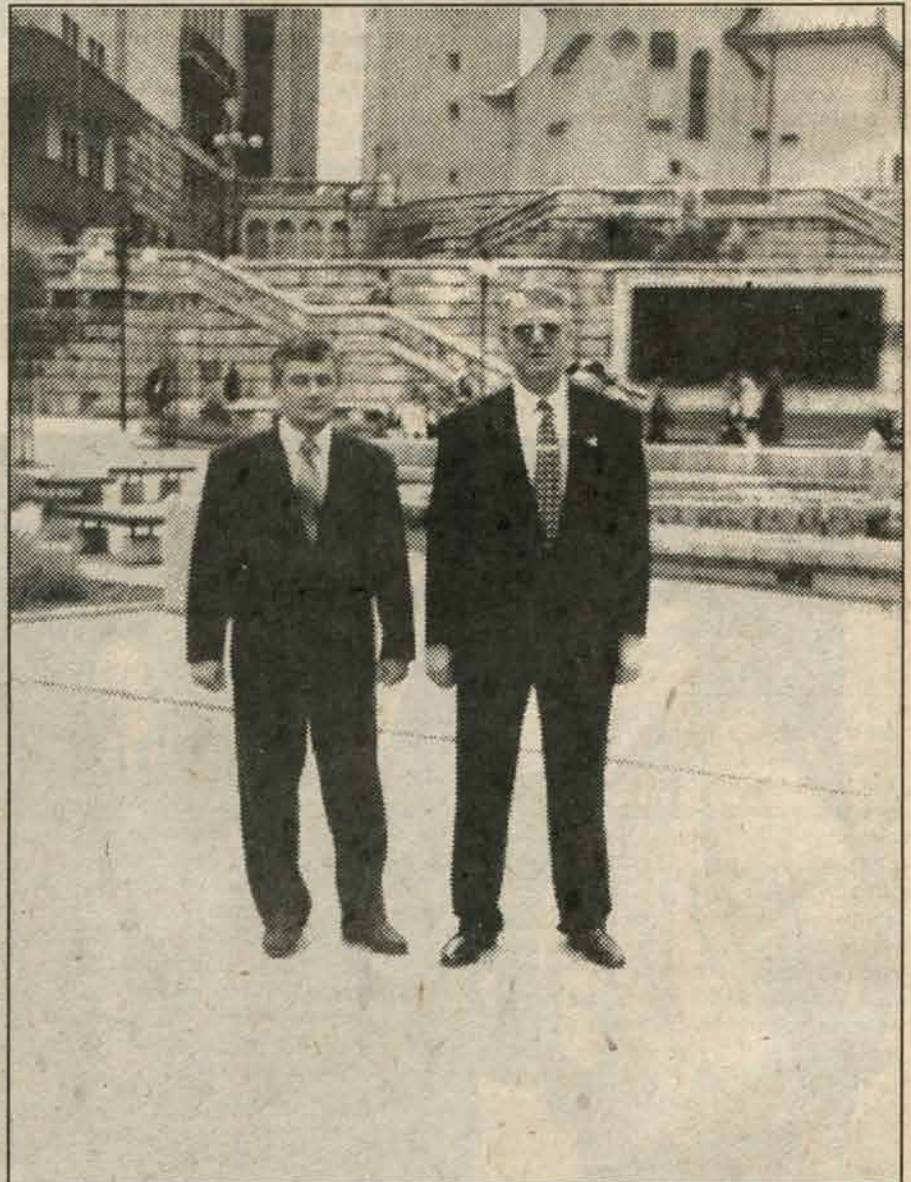
Културна сарадња Срба и Словака успостављена је још у периоду формирања првих средњовековних словенских националних целина. Већ према приликама, ова сарадња се током векова развијала или стагнирала, али никада није сасвим престајала. Културне везе Словака и Срба сачувала је од заборава "Матица српска" у свом "Зборнику за Славистику"

Узајамни српско-словачки, односно словачко-српски културни и књижевни односи, представљају пример изузетно богате сарадње ова два народа у историји културних и књижевних односа и веза. Почињу у периоду формирања првих средњовековних словенских националних целина и старословенске културе. Током векова су се развијали, јачали, продубљивали или стагнирали, али никада нису у потпуности прекидани. Један од најинтензивнијих периода био је период формирања народноослободилачке свести и формирања савремене националне историје у XVIII и XIX веку. У овом периоду у науци се посвећивало доста пажње узајамним односима Словака и Срба. То се одразило и на страницама Зборника за славистику Матице српске, који је био основан 1970. године. У Зборнику Матице српске се обрађују словачке теме, почевши периодом Велике Мораве, а највећа пажња се поклања темама које су у вези са XVIII, а посебно XIX веком.

Зачетници српске културе

За историју словачко-српских узајамних односа и веза у XVIII веку, нарочито је занимљиво студентско питање и питање школовања. Низ Словака подучавао је велики број будуће српске интелигенције како у словачким, тако и у српским школама. Само на лицејима у Братислави, Кежмарку и Модри студирао је велики број будућих зачетника српске културе.

Споменимо барем неке од њих: Павле Јулинац и Јован Рајић (први значајнији српски историчари), Јован Мушкатировић (први прикупљач народне културе), Тодор Јанковић-Мирјевски (први организатор српских школа у Војводини), Атанасије Стојковић (оснивач природних наука у Србији), Јоа-

Дуга традиција словачко-српског пријатељства:
Др Војислав Шешелј и Јан Слота у Жилини јуна 1997. године

ким Вујић, Јован Стерија Поповић и Коста Трифковић (оснивачи српског позоришта), Милован Видаковић (први српски романописац), Димитрије Давидовић (оснивач српског новинарства и аутор првог српског Устава), итд. У Модри (1776-77) и у Братислави (1778-79), живео је највећи српски просветитељ и оснивач нове српске литературе, Доситеј Обрадовић, који је ту, као васпитач, пратио синовце карловачког митрополита Вићентија Јовановића. Ту се и сусретао са Јурајом Рибаром.

Јан В. Орбис, у Зборнику, у посебној студији – "Српски студенти на братиславском лицеју од 1830. до 1860. го-

тературу о словачко-српским студентским односима.

Словачки професори у српским школама

Посебну пажњу словачко-српским односима, Зборник посвећује и професорима из Словачке, који су радили у српским школама. На усмерењу Карловачке гимназије, најзначајније српске васпитно-образовне установе у XVIII веку, у великој мери се истакао и професор из Словачке. Када се после 1727. године појавила могућност оснивања српских школа (виших и нижих), Срби још нису имали своје учитеље. Зато су се, у почетку, обраћали

рик. У том периоду (1818-1833), радио је као директор и професор српске гимназије у Новом Саду.

Национално описмењавање

У оквиру развоја идеје о словенској узајамности, а касније и у периоду националног буђења у средњој Европи, битну улогу је одиграо и интерес за националну писменост. Захваљујући Словацима, повећано је интересовање за народну песму, нарочито за српску народну поезију после објављивања Вукове збирке српских народних песама. Велики значај на њеном ширењу у Угарској имају и: Самуел Рожнај, Јан Колар, Павел Јозеф Шафарик и

"Само српски радикали могу да реше проблеме на Косову":
др Шенцел у разговору са Аном Маликовом, потпредседником Словачке националне странке

дине", наводи да је само на овом лицеју, у овом периоду, студирало 224 српских студената. Поред броја српских студената на протестантском лицеју у Братислави, аутор је, на основу значајних докумената, утврдио из којих крајева су српски студенти потицали и под којим околностима су студирали. У другом делу студије, бави се активностима српских студената ван школе (библиотеке, студентске секције и сл.), и уводи животописне карактеристике професора братиславског лицеја. Ова Орбисова студија, заједно са студијом Ристе Ковијанића, "Срби који су учили у Словачкој од XVIII до XIX века", представља основну полазну ди-

за помоћ Русима и Словацима. Велики број професора Карловачке гимназије, иако су били пореклом из северне Угарске, били су Словаци. Међу професорима је било и Немаца и Мађара, али су знали словачки, а то им је, пре свега, омогућило да раде са Србима, што значи да је словачки језик био за посредништво и спајање. У студији су први пут објашњена питања школства и ширих друштвених и културних питања Срба и Словака.

Двадесете и тридесете године XIX века представљају нову етапу у развоју славистике. За то је изузетно заслужан један од најзначајнијих оснивача славистике, Павел Јозеф Шафа-

рих. Објашњавањем превода словачких, српских и старочешких песама у Зборнику, бавио се Рудо Бртањ у студији "Секач Јозеф преводилац словачких, старочешких и српских песама".

За српске теме у словачкој литератури интерес се посвећивао нарочито код "штуроваца". Посебно место у том контексту је имао и један од најзначајнијих словачких песника, Андреј Сладкович, који је у Штуровим новинама, Татрански орао, објавио песму Црна Гора. Она је заинтересовала младог српског песника Јована Илића, који је превео ову Сладковичеву песму на српски језик, и објавио у часопису

Свечана вечера за пријатеље у ресторану "Стара капетанија" у Земуну

Подунавка (1847). Иако је Андреј Сладкович имао више песама на југословенске мотиве и теме, ова песма је за словачко-српске односе занимљива, јер овај Илићев превод представља први сусрет два млада књижевна језика. Јован Илић се у случају превода Сладковичеве песме Црна Гора, приклонио романтичном принципу верног и дословног превода. Превод је имао више информативну, идеолошку и културну функцију, док је његова естетска функција остала у другом плану.

Михал Харпањ се у Зборнику, такође, бавио словачким темама. Објавио је пет чланака на тему "Словачка литература у српским часописима (нарочито у XIX веку)", у којима анализира, пре свега, пријем словачке литературе код Срба.

Најстарији српски литерарни часопис, Летопис Матице српске, од самог почетка свог излажења, посебну пажњу је посвећивао словачкој литератури, а то посебно важи за прве три деценије (1825–1855), у време када интензивно делују идеје словенске узајамности. Природно је да су најчешћи словачки аутори у часопису Павел Јозеф Шафарик и Јан Колар. У то време, Летопис Матице српске објавио је и превод 86 словачких народних песама из Коларове збирке "Narodnie spievanky".

"Штуровска" генерација била је мање заступљена у Летопису. Ту је само

превод песме Сама Халупке "Моја домоваина", Штурова ода Сави Текелији и Калинчјакова легенда "Србианка".

Словенске оријентације

У XX веку се појављује већи интерес за словачку литературу, а Јан Чајак је, 1905. године, објавио "Преглед савремене словачке литературе".

После Другог светског рата, у Летопису Матице српске се појављују и чланци југословенских Словака (Ј. Оченаш, А. Сирацки, А. Мраз, П. Мучаји, Ј. Тушиак). Крајем шездесетих и почетком седамдесетих година, литерарне чланке објављују М. Бабинка, Ј. Лабад, В. Хронец, а од аутора из Словачке, В. Реисел, Ј. Ондруш и други.

Поред Летописа Матице српске, Српски народни лист спадао је међу најзначајније српске периодичне листове прве половине XIX века. Уредник Теодор Павловић, дао му је словенску оријентацију и у њему је велику пажњу посвећивао Павелу Јозефу Шафарику и Јану Колару, коме је објавио на српском језику расправу о словенској узајамности. М. Харпањ и у овим новинама нарочито анализира, поред наведених првака словенске узајамности, и остале Словаке, који су у њему објављивали своје чланке.

У студији "Словачка књижевност у српским часописима прве половине XIX века", М. Харпањ је проучавао пре-

ведене или на српском језику написане песме са југословенским темама и мотивима, чланке о словенској узајамности, о Штуровој кодификацији књижевног словачког језика и информације о новим словачким књигама и часописима, које су објављене у часописима Подунавка, Пештанско-булдизки скоротеча, Бачка вила. Такође, анализирао је чланке српских аутора који су писали о Словачкој и Словацима (Милош Поповић, Димитрије Јовановић, Павле Поповић–Шапчанин).

У другој половини XIX века излазио је велики број часописа, који су одиграли битну улогу како за српску литературу, тако и за културу уопште. Словачке теме и литерарне чланке, преведене са словачког језика и објављене у Седмици, Даници и Јавору, М. Харпањ прати у студији "Словачка књижевност у српским часописима друге половине XIX века". За овај период је карактеристично то, што су још увек били присутни одјеци на Јана Колара и Павела Јозефа Шафарика, али постепено опада учешће словачких аутора у српским часописима. Аутор студије то објашњава тиме, што је у другој половини XIX века све мање српских студената на школама у Словачкој. Самим тим, опао је и број преводилаца. У наведеним српским часописима је више информација о словачкој литератури (нарочито у Даници и Јавору), него преведених литерарних чланака.

Шафарикова преписка о Србима

У Даници је много информација о Коларовим делима. Седмица информише о научним делима Павела Јозефа Шафарика и објављује некролог поводом његове смрти, 14. јуна 1861. године. У Јавору је објављивана Шафарикова преписка која се односила на Србе. Поводом смрти Људовита Штура, Седмица је објавила песму Спомен Људовиту Штуру, Никанора Грујића.

У наставку студије "Словачка књижевност у српским часописима у другој половини XIX века", М. Харпањ прати часописе Зимзелен, Младу Србадију, Матицу и Стражилово. И ту су објављиване, углавном, вести и рецензије из књижевног и културног живота Словака, као и други текстови Срба о културним догађањима Словака. На пример, Зимзелен је објавио превод "Стефан Мојзес, словачки бискуп и родољуб". Часопис Матица информише о годишњем састанку Матице словачке, која је одржана 30. августа 1866. године. Стражилово пише о томе да се припрема прослава стогодишњице рођења песника Ј. Холог. Битну пажњу у овом контексту заслужују два велика прилога у Стражилову о Светозару Хурбану Вајанском и о П. О. Хвиездославу, које је написао Данијел Ботхар.

Типолошке карактеристике словачког и српског надреализма

После периода слабијег интереса за словачку литературу и словачке теме, у педесетим и шездесетим годинама прошлог века, у српским часописима ово питање поново је актуелно.

У осамдесетим и деведесетим годинама, осим већ спомињаних прилога, појављују се и преводи реалиста. Преведена је Кукучинова "Шарена јуница", као и новела Вајанског "Бура у заветрини". М. Харпањ ове преводне сматра за најважније преводне словачког на српски језик, који су објављени у српским часописима тог времена.

У серију исцрпљујућих библиографских дела словачке оријентације, убраја се и студија С. Человског "Дневник Феликса Кутлика од 1872. до 1877. године". Овог аутора убрајамо међу водеће словачко-војвођанске писце и публицисте.

Све до сада споменуте чланке у Зборнику Матице српске на словачке теме, убрајамо у област литерарних и културних односа. Битно место у Зборнику је заслужило и дело типолошког карактера М. Харпања "Типолошке карактеристике словачког и српског надреализма". М. Харпањ је у овом тексту детаљно анализирао све основне типолошке карактеристике словачког и српског надреализма.

Велики интерес за словачке теме, који је показивао Зборник Матице српске од самог почетка излагања, допуњавају и прилози у којима се о овим питањима расправља.

На основу овог прегледа, можемо закључити да се у Зборнику овим питањима поклањала велика пажња. Теме се Зборник сврстава међу ретке публикације, које захватају и богату традицију односа Словака и јужнословенских народа.

У Зборнику за славистику, објављене су студије, прилози и грађа од незаобилазног значаја. Разјашњена су многа непозната места или мање познате чињенице у односима два народа. Иако Зборник, из разумљивих разлога, није могао знатно обухватити сву ширину узајамних односа Словака и Јужних Словена, ипак антиципира синтетичке погледе на ову тематику.

Словенска узајамност

Кад се говори о почцима Матице српске, не можемо заобићи име Теодора Павловића, уредника Летописа Матице српске. Теодор Павловић је студирао право у Братислави (1823-1825), где се и заинтересовао за проблеме културног развоја словенског света, а који је указао потребу узајамне сарадње међу словенским народима. У том периоду, позната словачка "четворка" (Шафарик, Колар, Палацки, Бенедик-

Делегацију Словачке националне странке дочекали су у земунској општини сви запослени

"Са српским радикалима на власти, Србија би брзо доживела препород"

ти-Блахослав), формулисала је у Пешти идеју словенске узајамности. То је оставило трага на Павловићеву оријентацију и његову будућу делатност. Доласком у Пешту (1825), Павловић је врло брзо стекао широки круг познаника и пријатеља у културним круговима овог значајног центра Мађара. Године проведене у овом граду су му најплодније, а са гледишта српске културе, и најбитније. То је период када су народни покрети у Хабсбуршкој монархији бујали са основним уздицањем културних циљева, који су касније попримили и политички значај.

Ширење словенске узајамности преко штампе

У јачању словенске оријентације, доминантно опредељење словенских народа у првој половини XIX века, Теодору Павловићу је много значајно улазак у круг "колароваца" и блиска сарадња са Јаном Коларом. Павловић је

прихватио мишљење Јана Колара, да ће се идеје словенске узајамности најбоље ширити штампом, што је захтевало оснивање новина и часописа.

Овај задатак је схватио као своју животну улогу. Уређивао је Летопис Матице српске, издавао Српски народни лист, Српске народне новине и алманах Драгољуб. Треба истаћи да, Летопис Матице српске и Српски народни лист, спадају међу најзначајније новине Срба у првој половини XIX века. Међусобно су се разликовали садржајем. Летопис је био литерарно-научни часопис, а Српски народни лист је имао информативно-забавни карактер. То значи да су се узајамно допуњавали, а сједињавала их је основна идеја о словенској узајамности.

Од великог значаја је и то, што је Теодор Павловић у Српском народном листу, објавио свој превод познате Коларове расправе "О словенској књижевној узајамности". То је прва верзија овог значајног текста, после којег се

појављују преводи на хрватски, чешки и немачки језик. То сведочи, а Теодор Павловић је то одмах схватио, да је Коларово дело превазишло оквире словачког друштва у Пешти и да је постало програмом, инспирацијом словенског буђења.

Односи Јана Колара са Матицом српском потичу од првих дана делатности ове значајне српске и словенске књижевно-научне установе, а са Матичиним летописом је сарађивао од 1827. године. Јан Колар је Словенима у народној историји одредио велику улогу. У одређивању добра и зла, истиче високе моралне вредности Словена, њихову љубав према слободи, јер никада кроз историју нису били освајачки народи, већ народ који је био против национализма и насиља. То је подстицало понос поробљених народа и давало им нове снаге. Биле су то веома честе теме које су се појављивале на страницама часописа које је уређивао Теодор Павловић.

Победи и поразима

Незаобилазне теме у времену народног буђења, такође су спојене са историјом. Павловића је највише интересовала косовска легенда, уствари мит, који је био створен у бици по мотивима и са јуначима усмене народне књижевности. Коларова идеја да "постоје победе, које су горе од пораза, а да постоје и порази славнији од победа", потпуно се поистовећивала са схватањем, које је вековима владало о поразу на Косову. Ово је била веома актуелна тема тридесетих и четрдесетих година прошлог века.

И Колар се у свом делу "Slávy dcéra" бавио темом Косовског боја и његовим личностима (кнез Лазар, кнегиња Милица, Вук Бранковић, Југ Богдан, Милош Обилић, супруге Обилића и Бранковића, Лазарове кћерке Мара и Вукосава).

Без сумње, ова величанствена песма имала је велики одјек код јужних Словена, нарочито код Срба и Хрвата. Разлог ове популарности је у томе, што су у делима словачких аутора, поред родољубивих словенских садржаја, заступљени и југословенски мотиви и теме. Тако се, поред већ наведених личности из српске културне историје, спомињу још: Марко Краљевић, Стефан Урош Дечански, цар Душан, Сава Немањић, Мајка Ангелина (супруга деспота Ђурђа), св. Петка, Карађорђе, Јован Рајић, Лукијан Мушички, Филип Вишњић, Јован Гајић, Вук Караџић, Михаило Витковић, Атанасије Стојковић и други.

Даљи круг неизбежних тема била су питања језика и правописа. Павловићев однос према Вуковој реформи је био конзервативан, али је за њу имао више разумевања него његов претходник у Матици. Пре њега, многа пита-

ња језика и правописа остала су нерешена и отворена. За то је везано и његово обраћање славистима из других крајева света са надом, да би могли да помогну при решавању ових значајних и спорних питања.

Српска читаоница у Братислави

Односи Људовита Штура са Србима, били су вишеструки. На пример, у Братислави су једну трећину његових студената чинили Срби. Зато је сасвим разумљива пажња коју им је посвећивао. Литература говори да интензивнија сарадња словачких и српских студената почиње 1837. године, а посебно се за њу борио Штур. Ова сарадња се није одвијала само у Братислави. У свој својој ширини и обиму, пренела се и у Пешту. Резултат ове уске сарадње је избор Људовита Штура за овлашћеника Матице српске у братиславској Српској читаоници. Значајна је и Штурова делатност на окупљању српских студената у Модри, нарочито после револуције 1848/49. године.

Летопис Матице српске и Српски народни лист, нудили су своје стране многим словачким ауторима, припадницима обе генерације, и "коларовске" и "штуровске". Зато је и разумљиво да се на тим страницама често појављују имена Колара и Штура, као и многе словачке теме. Српски народ-

ни лист је излазио 14 година. Временом су се часопис и његов уредник удаљавали од идеје словенства и тежили су решењу народног, српског питања. Ова теза је подржана отвореним Павловићевим односом ка Илирима и Људовиту Гају.

Словаци и Срби имају сличне судбине

Узајамне везе словачког и српског народа имају дугу традицију. Нарочито постају богате и подстицајне у прошлом веку у ери формирања националне свести, у процесима националног препорода. Словаци и Србе веже слична судбина коју су имали у тој држави. Но, не треба заборавити и то, да су Срби у четвртој и петој деценији прошлог века били у знатно бољем положају него остали словенски народи у Хабсбуршкој монархији. Србија је била стварност, и све наде су биле усмерене ка њој.

У јачању словенске оријентације у првој половини XIX века, Теодору Павловићу је много значао улазак у круг "колароваца" и блиска сарадња са Јаном Коларом. Његове везе са "штуровцима" значиле су одређење за националну самосвојност српског народа. Ипак, можемо закључити да је сарадња и са једним и са другим словачким прваком, и са једном и са другом генерацијом којој су они били на челу,

била од великог значаја за Србе. Велике заслуге у овом погледу припадају Теодору Павловићу.

Словачко-српски односи

Узајамни српско-словачки, односно словачко-српски односи, представљају пример изузетно богате сарадње ова два народа у историји културних, политичких и књижевних односа и веза. Почињу у периоду формирања првих средњовековних словенских националних целина и старословенске културе. Током векова су се развијали, јачали и продубљивали. Један од најинтензивнијих периода био је период формирања националноослободилачке свести и формирања савремене националне историје у XVIII и XIX веку.

Стварање српске културе

За историју словачко-српских односа и веза у XVIII веку, нарочито је занимљиво студентско питање, као и питање школства. На лицејима у Братислави, Кежмарку и Модри, студирао је велики број будућих зачетника српске културе, на пример: Павле Јулинац и Јован Рајић (први значајнији српски историчари), Јован Мушкатиновић (први прикупљач народне културе), Тодор Јанковић – Мирјевски (први организатор српских школа у Војводини), Атанасије Стојковић (осни-

За Европу нација: Јан Слота наздравља пријатељима

Дочек Јана Слоте у седишту Српске радикалне странке

вач природних наука у Србији), Јоаким Вујић, Јован Стерија Поповић и Коста Трифковић (оснивачи српског позоришта), Милован Видаковић (први српски романописац), Димитрије Давидовић (оснивач српског новинарства и аутор првог српског Устава), итд. У Модри и у Братислави је од 1776. до 1779. године живео и највећи српски просветитељ – Доситеј Обрадовић.

Културне активности Словака и Срба, током прошлог века, можемо да пратимо и кроз сарадњу двеју Матица: Матице српске у Новом Саду и Матице словачке у Мартину.

Матица српска у Новом Саду је најстарија међу словенским културним друштвима која су настајала у XIX ве-

су јој проблеме у раду све до краја Првог светског рата. У њеним оквирима водила се дуготрајна борба око језика и правописа, да би коначну победу однела Вукова језичка реформа. Од свог настанка до данас, Матица је издавала књижевни часопис Летопис Матице српске, који је одиграо значајну улогу у књижевном и културном животу. Из Пеште се Матица, 1864. године, преселила у Нови Сад, где је доживела највећи процват у периоду после Другог светског рата.

Борбе око језика и правописа

Матица српска је у многим културним средиштима европских народа сматрана значајном научном устано-

ло је на размишљање о оснивању сличне општенародне установе и у Словачкој. Први предлог о томе изразио је Павел Јозеф Шафарик, још 1827. године, у одвојеним писмима упућеним истог дана, 19. јула 1827. године, Јану Колару у Пешту и Мартину Хамуљаку у Будим. У писму Јану Колару пише: "Размишљај о Матици словачкој". А у писму Мартину Хамуљаку директно позива на заједнички сусрет и договор о оснивању Матице словачке: "Не би ли се могло некакво мало трговачко друштво, отприлике као Матица српска, сакупити? Размишљајте о томе. Морамо се на јесен негде сакупити и то разматрати". Међутим, пошто су двадесетих година XIX века словачке националне снаге биле слабе, а и због

Српски тамбураши за словачког националисту

ку, као матице. Она су узимала и њен српскохрватски симболичан назив, иако се у њиховим језицима "краљица пчела" не назива матица. Матицу српску основали су, 16. фебруара 1826. године, у Пешти, шест трговаца и један књижевник, Јован Хашић, који је постао и њен први председник. Поставила је себи циљ да шири књижевност и просвету српског народа и издаје српске књиге. Још значајнији је био њен допринос буђењу и неговању националне свести у условима туђинске владавине.

Власти су две године (1835–1837) онемогућиле њено деловање, а правиле

вом, с којом се радо улазило у сарадњу. Највећи углед је постигла у словенском свету. О томе најбоље сведочи "покрет Матица", који је следио образовање Матице српске. После ње, и под њеним утицајем, основане су Матица чешка (1832), Матица илпирска – будућа хрватска (1842), Матица (лужичко) српска (1845), Галичко-русска матица (1848), Матица моравска (1862), Матица словачка (1863), Матица словеначка (1864). Старија од Матице српске била је само слична установа пољског народа, без имена матица, Народни завод Осолињских.

Оснивање Матице српске, 1826. године, деловало је покретачки и наводи-

недостатка материјалних средстава, тада није било могуће реално помишљати о оснивању овакве општенародне установе. Али, идеја о оснивању Матице словачке, од тада је стално присутна у мислима и плановима словачких прегалаца, и они су јој се наредних деценија непрестано враћали.

"Словачки споменик прошлости – темељ будућности"

После пада Баховог апсолутизма, долази до новог активирања словачког националног покрета. Свој врхунац

Двојица лидера приликом интонирања националних химни у Селенчи

је доживео сазивањем народног скупа у Мартину, јуна 1861. године, када је био усвојен Меморандум народа словачког. У њему је, као један од основних захтева, био истакнут захтев да се одобри оснивање Матице словачке, који је, 1862. године, био званично потврђен.

Просвећени Словаци окупили су се у Мартину, 4. августа 1863. године, и поставили "споменик прошлости — темељ будућности", основали су Матицу словачку. Био је то историјски чин од дугорочног утицаја на историју Словака. Тиме је крунисан неколико деценија дуг труд да се створи општенародна институција. Матица је била прва, а задуго и једина општенародна културна организација, која је Словацима надокнађивала готово све

Обављала је функције непостојеће националне академије, издавачке куће, просветног центра, уметничких савеза, библиотеке, архива, музеја, организације која представља народ.

Убрајамо је међу словенска културна друштва у Аустро-Угарској у XIX веку, која су, следећи пример Матице српске, усвојила име матица. Све су то била културна друштва поробљених словенских народа. Зато им је главни задатак била одбрана народа. Ова друштва одиграла су изузетно значајну улогу у словенском покрету народног препорода.

Живу сарадњу Матица словачка је имала са чешким културним институцијама. Њој припада заслуга за превазилажење старих словачко-чешких

неслагања о питањима књижевног језика и приближавању оба братака народа. Живе контакте је одржавала и са друштвима и установама у Русији, Пољској, а нарочито у Југославији.

Словачка захвалница Светозару Милетићу

У Архиву Матице словачке су се, из периода од 1863. до 1875. године, сачувала, осим преписке с појединцима, 52 писма Матице словачке са другим институцијама на територији бивше Југославије. Међу њима је и телеграм-захвалница, из децембра 1875. године, редакције Народних новина у Мартину, Светозару Милетићу. Захвалница је упућена за његов приговор у Угарском сабору у корист Матице словачке. Сарадња са југословенима је обухватала: размену књига и основних докумената, статута и обавештења о културним активностима, именовање почасних чланова Матице словачке, именовање почасних грађана Мартина. Из Југославије су то били Ђорђе Стратимировић, Алојз Владу, Светозар Милутиновић и Светозар Милетић.

Значајно подручје било је и учешће на прославама и скуповима, на пример, на прослави песника Јована Јовановића-Змаја.

Док је у XIX веку, сарадњом са Словенима, Матица словачка јачала своје националноодбрамбене позиције, после Првог светског рата њено тежиште се преноси на културу. За ову сарадњу, Матици словачкој су послужили различити поводи: годишњице оснивања и обнављања институција, свечаности поводом започињања изградње Матичиних здања и јубилеји појединих челника. Проналазила је и користила заједничке културне традиције, на пример, рад Павела Јозефа Шафарика у Новом Саду, стогодишњицу рођења Светозара Милетића и рад четворице Словака, директора Карловачке гимназије. Посебан облик сарадње било је вредновање заслуга представника културних институција, доделом државних одликовања. Председник Матице српске, Радивој Врховац добио је, 1928. године, на предлог Матице словачке, од председника Чехословачке републике, Томаша Гарика Масарика, Орден белог лава III реда, а Мирко Балубић, директор гимназије у Новом Саду, Орден белог лава IV реда. На другој страни, Јозеф Шкулгети, управник Матице словачке, добио је Орден св. Саве.

Улога радикала у култури

Да би омили Угарску у стварању једнонародне државе, Словаци, Румуни и Срби одржали су, 1895. године, у Угарској, у Будимпешти, значајан Конгрес немађарских народности Угарске. Конгресом је председавао тадашњи српски првак либерала Михајло По-

лит-Десанчић, иако су се за Конгрес и његове циљеве још више залагали српски радикали (Емил Гаврила, Милан Поповић, Јаша Томић).

Конгресу је претходио састанак који је одржан у јануару 1893. године, у Бечу, где је омогућено удруживање Румуна, Словака и Срба у алијансу.

Све то је појачано ширим студентским и публицистичким повезивањима у Бечу, Прагу и другим местима, преко словенских студентских и соколских друштва и заједничких конгреса словенских новинара Аустро-Угарске. Суђења првацима ових народа због наводне "штампарске кривице", нарочито Милану Поповићу и Светозару Хурбану Вајанском у Сегедину, упозоравају и ширу европску јавност на пољожај народности у Угарској.

Врхунац сарадње био је избор Милана Хоше за заједничког посланичког кандидата у Кулпинском изборном срезу 1905. и 1906. године. То је прослављено заједничким народним забавама, заједничким излетима на Бранков гроб на Стражилову, и другим манифестацијама.

"Прозор" у светску културу

У велике Матичне тековине спада и Летопис Матице српске. Кроз Летопис се Матица укључила у национално-будилачки покрет који је, почетком XIX века, захватио словенске народе у Аустрији. Матичин часопис представљао је прозор на малој грађевини српског народа у европску и светску културу.

Словачки књижевници су, на страницама Летописа, најприсутнији у прве три деценије његовог излажења (1825-1855), дакле у периоду интензивног деловања идеје словенске узајамности. Најчешће се срећемо са именима Павела Јозефа Шафарика и Јана Колара. Од Колара су преведена четири сонета, једна балада и неколико претежно филолошки оријентисаних чланака. Занимљиво је то, да се Јан Колар у свом славном делу "Slávy dcéra" бавио темом Косовског боја и његовим личностима (кнез Лазар, кнегиња Милица, Вук Бранковић, Југ Богдан, Милош Обилић). Без сумње, ова величанствена песма имала је велики одјек код јужних Словена, а нарочито међу Србима. Разлог ове популарности је у томе, што су у делима словачких аутора, поред родољубивих словенских садржаја, заступљени и југословенски мотиви и теме. Тако се, поред већ наведених, из српске културне историје спомињу још: Марко Краљевић, Стефан Урош Дечански, цар Душан, Сава Немањић, Мајка Ангелија (супруга деспота Ђурђа), св. Петка, Карађорђе, Јован Рајић, Лукијан Мушички, Филип Вишњић, Јован Пачић, Вук Караџић, Ми-

хаило Витковић, Атанасије Стојковић, Јосип Миловук и други.

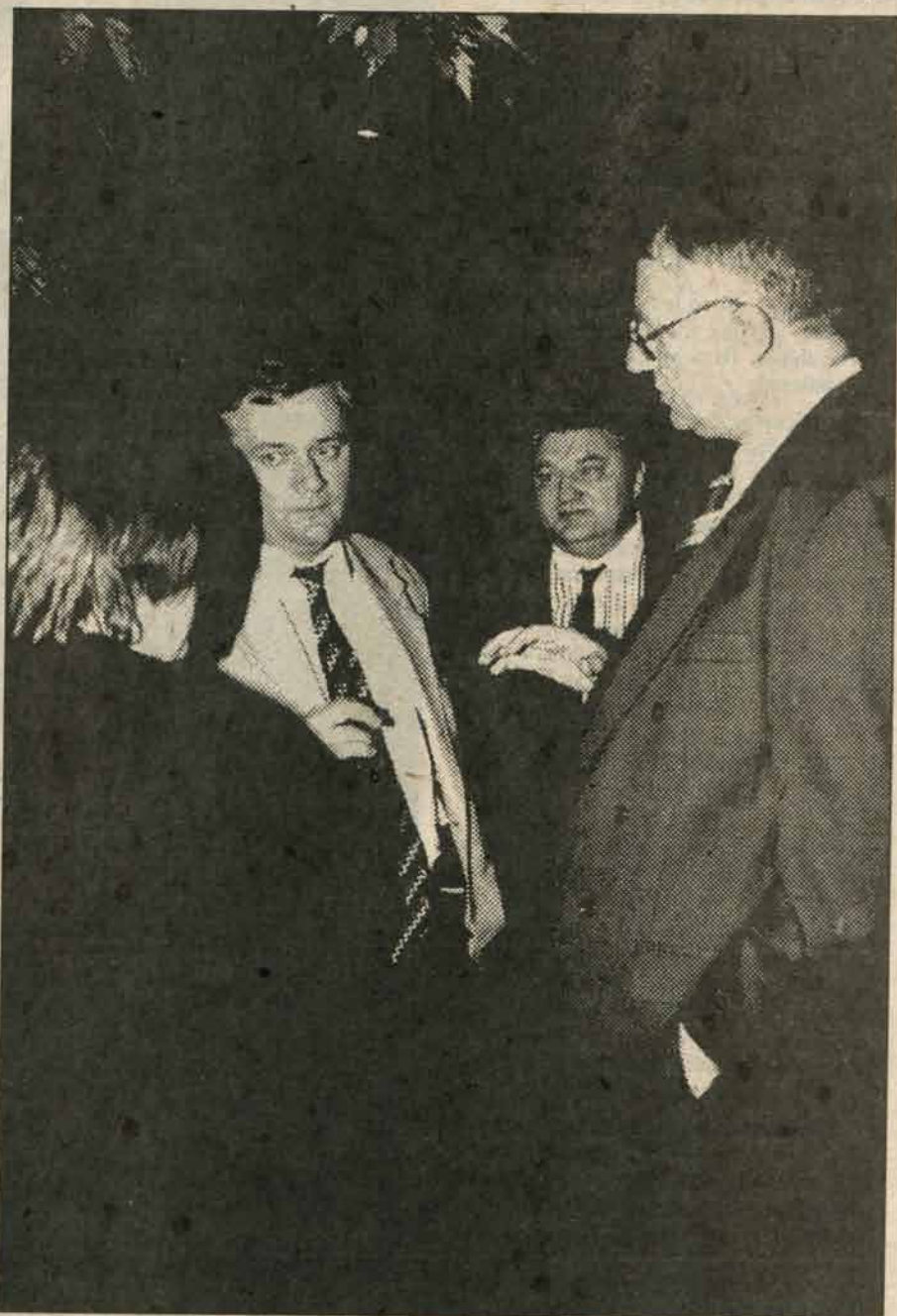
У Летопису је представљена и словачка народна поезија. За то су заслужни преводиоци Јован Пачић, Ђура Вукичевић, Никанор Грујић и Јован Суботић. Суботић је и аутор обимног и зналачки написаног приказа Коларове збирке словачких народних песама "Narodnie spievanky". Штуровска романтичарска генерација је у Летопису мање присутна. Преведена је само једна песма Сама Халупке, Штурова ода посвећена Сави Текелји и романтичарска приповетка Јана Калинџака "Србианка".

У другој половини XIX века, словачке књижевности у Летопису скоро да и нема. Присутнија је у другим српским часописима тога доба, рецимо у Јавору, Стражилову или Бранковом

колу. У првој половини XX века, више је написао о словачкој књижевности, него превода из ње. Први и највећи је "Преглед савремене словачке литературе" Јана Чајака.

Везе између Срба и Словака могу се пратити још од далеке прошлости. Оне су свестране, а нарочито су биле изражене у сфери духовног живота и на пољу културе. Од XVIII века оне интензивно спајају два братска народа, који нису имали своје независне националне заједнице. Те везе постају нарочито снажне у XIX веку, када високообразовне установе у словачким градовима постају центри хуманистичког образовања, с једне, и словенске културне узајамности, с друге стране.

Братислава Носал
Јасминка Олујић

Необавезно ћаскање у башти "Старе капетаније"

ИНТЕРВЈУ ДР ВОЈИСЛАВА ШЕШЕЉА СЛОВАЧКОМ РАДИЈУ

ЗА САРАДЊУ ПАТРИОТА ЕВРОПЕ

Са делегацијом Словачке националне странке, у Београд је допутовао и новинар словачког "Радио Твиста" да би интервјуисао председника Српске радикалне странке др Војислава Шешеља. Преносимо разговор у целини.

Са делегацијом Словачке националне странке, у Београд је дошао и новинар словачког радио Твиста, који је том приликом направио краћи интервју са кандидатом Српске радикалне странке за председника Србије, др Војиславом Шешељем. Тај разговор вам преносимо у целини.

- Ваше име често је помињано у контексту ратних злочина у бившој Југославији. Шта мислите о тим оптужбама?

Др Шешељ: Осуђивали су ме неозбиљни политичари и још неозбиљнији новинари. Међутим, ја никада ни у каквим ратним злочинима нисам учествовао, као ни добровољци Српске радикалне странке. Када су те оптужбе у западним медијима учестале, три пута сам телефоном звао Хашки трибунал и нудио се да одмах дођем, ако имају било шта од докумената против мене. Нису хтели да ме позову. Онда сам њиховој амбасади поднео захтев да ми дају визу, како бих у Хаг путовао о свом трошку. Нису ми дали, јер се боје мог доласка.

- Гледано са ове временске дистанце, сматрате ли да је морало да дође до рата у бившој Југославији?

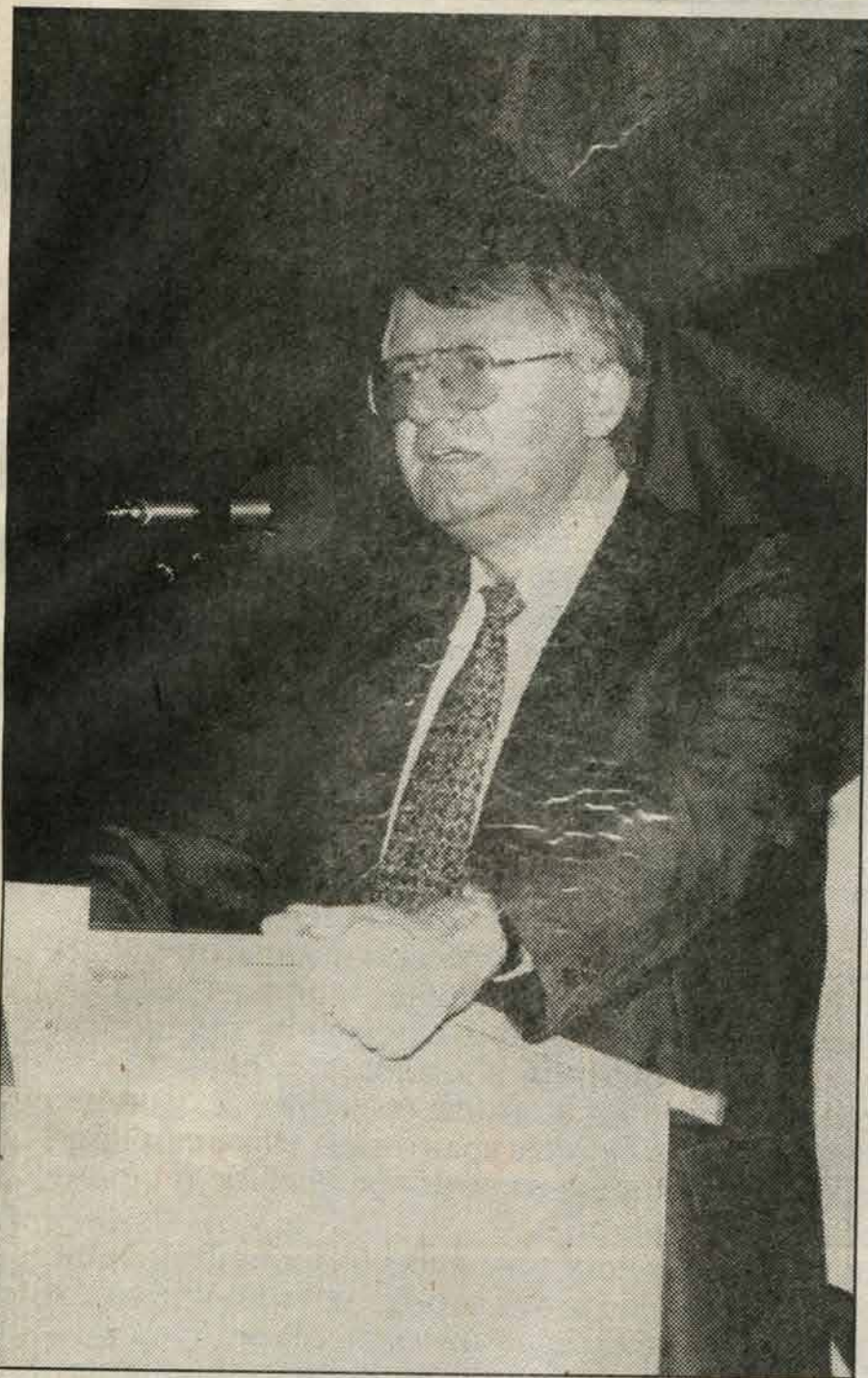
Др Шешељ: Овог рата није морало бити. Али, овај рат је требао Немцима и Американцима, па је зато био неизбежан.

- По вашем мишљењу, ко је одговоран што је дошло до рата?

Др Шешељ: Одговорни су Немци и Американци, али и Словенци. Они су могли да изађу из заједничке државе, и томе се нико не би супротставио. Међутим, интервенција војске дошла је по наговору Американца. Хрватска није могла да изађе из бивше Југославије и да однесе са собом српске територије. Унутрашње границе Со-

Конференција европских патриотских партија допринела би узајамној сарадњи у супротстављању монополизму Америке

Европа двадесет првог века биће Европа слободних држава и слободних народа

цијалистичке Федеративне Републике Југославије су биле вештачке, а не националне или правне. Они који су се отцепљивали са оружјем у рукама, главни су кривци за овај рат. Словаци и Чеси су се договорили да се мирним путем разиђу, а овде нико није ни покушао да дође до тог договора, него су се Хрвати наоружавали, уз помоћ западних сила, и онда кренули у отцепљивање. Хрвати су највише оружја добили преко Мађарске, и зато је дигнут оружани устанак.

- Један сте од кандидата за председника. Шта ћете прво урадити, ако победите?

Др Шешељ: Положићу заклетву. Ако радикали дођу на власт у Србију, прво ћемо увести ред и дисциплину. Сузбићемо криминал и оздравити земљу од економске кризе. Извешћемо народ из социјалне беде, поправити стање у школству, здравству и другим друштвеним делатностима.

- Какав програм нуде српски радикали за опоравак Србије, и да ли може доћи до неких проблема са Милошевићем?

Др Шешељ: Проблеми увек постоје и увек их може бити у још већој мери, него што их је данас. Уколико дођемо на власт, реализоваћемо национални,

политички, социјални и културни програм Српске радикалне странке. Српска радикална странка је једина странка у Србији која има свој политички програм.

- Како прихватате учестале критике Клауса Кинкела упућене вама и вашој политици?

Др Шешељ: Клаус Кинкел је неозбиљан политичар. Његова политичка партија је неозбиљна партија. Жао ми је што ме Кинкел само недељу дана радније није критиковао, и он и амерички изасланик Гелбард, јер да су ме раније напали, на изборима бих имао много већи број гласова. Они су ме, заправо, напали после избора.

- Како гледате на америчку тенденцију стварања федералне Европе?

Др Шешељ: Против тога смо, јер то води потчињавању народа, и то под хегемонију Америке. Сматрамо да ће Европа XXI века, бити Европа слободних држава и слободних народа. Такође, сматрамо да се неће губити националне карактеристике, култура и традиција народа. А европски народи међусобно ће сарађивати и неће дозволити да се нека сила са стране меша у њихове међусобне односе.

- Како гледате на будућност Србије?

Др Шешељ: Србија ће ослободити све своје, тренутно, окупиране територије. Ујединиће све српске земље, и биће перспективна демократска држава, која ће остварити економски просперитет и социјалну карту. Таква Србија ће сарађивати са свим суседима, али и са свим другим европским земљама. Сарадња ће бити на принципима равноправности и немешања у унутрашње послове.

- Како сте примили идеју Јана Слоте да се у Београду одржи конференција свих националних странака, оних које заговарају Европу нације?

Др Шешељ: Обрадовала нас је та идеја, и уколико се постигне консензус за такву иницијативу, ми ћемо је врло радо организовати. Та конференција била би на врхунском нивоу.

- Шта уопште мислите о таквој конференцији?

Др Шешељ: Извесно је да би таква конференција допринела зближавању европских патриотских партија. Таква сарадња европских патриотских партија допринела би узајамној сарадњи и супротстављању монополизму Америке и читавом новом светском поретку, који заговара америчка администрација.

ПРАВА НАЦИОНАЛНИХ МАЊИНА

Српска радикална странка сматра да питање националних мањина и заштита њихових права и слобода представља један од показатеља стварног поштовања принципа равноправности и једнакости грађана, али и значајан показатељ степена развијених демократских односа у једној држави. Мањине представљају групе становника једне државе које се, од бројно преовлађујућих група разликују извесним обележјима као што су верска, етничка, језичка - и које та обележја желе да сачувају. Имајући у виду да права мањине, као колективитета, нису ништа друго него саставни део корпуса људских права, Српска радикална странка сматра да и она, као и индивидуална права сваког појединца, морају бити заштићена у складу са највишим демократским стандардима. Сматрамо да је и правно и правично и, на крају крајева, разумно да се лицима међусобно повезаним, а која се по неком показатељу (вера, нација, етницитет) разликују од већине становништва, обезбеди право на очување те своје посебности.

У нашој земљи питање заштите права националних мањина је посебно актуелно. Нажалост, захваљујући комунистичком систему и једнопартијској тоталитарној држави, у претходних педесет година представници већинског народа били су угрожени, а припадници националних мањина повлашћени и привилеговани, посебно они који су учествовали у власти, или јој били блиски по рођачкој и клановској линији. Српска радикална странка, као странка изразито демократске оријентације, учиниће све да права националних мањина буду загарантована највишим правним актима, као и да прокламовано право на посебност добије и реалну заштиту.

Најпре, припадници мањина не могу и не смеју бити лишени права на сопствени културни живот, слободну употребу матерњег језика и писма, што обухвата и право на објективно и непристрасно информисање. У складу с тим, а поштујући принцип приватне иницијативе, дозволили бисмо потпуно слободну изградњу школа, универзитета и информативних кућа за припаднике националних мањина, али средства не би била обезбеђивана из државне касе, већ би они сами, према сопственим могућностима, морали да приступе изградњи, оснивању и отварању поменутих институција.

Српска радикална странка признаје право представницима мањина да, уколико су изабрани, буду заступљени у државним органима и органима локалне самоуправе.

(Из Програма Српске радикалне странке,
усвојеног на Четвртом отаџбинском конгресу,
18. маја 1996. године)

**ДЕЛЕГАЦИЈА
СЛОВАЧКЕ НАРОДНЕ СТРАНКЕ
У СКУПШТИНИ СРБИЈЕ**

СРПСКИ РАДИКАЛИ У СЛОВАЧКОЈ

